

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Specifika požárního sportu pro děti s postižením

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA**

Autor: Dagmar Steinbauerová

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Renata Švestková, Ph.D.

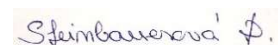
České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Specifika požárního sportu pro děti s postižením*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 16. 4. 2020

Steimbauerova J.

podpis

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Ing. Renatě Švestkové, Ph.D. za čas, který mi věnovala, za cenné rady, připomínky a ochotu při konzultacích. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům – hasičským vedoucím mládeže, kteří se na mém výzkumu podíleli, především za jejich čas a ochotu při vyplňování dotazníku.

Upřímné poděkování za bezmeznou trpělivost a podporu patří mé rodině a přátelům.

Specifika požárního sportu pro děti s postižením

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá možnostmi začlenění a postojem vedoucích kolektivů mládeže požárního sportu k integraci dětí s postižením do této volnočasové aktivity. Odpovídá také na otázku, zda je možné jednotlivé disciplíny požárního sportu upravit pro děti s postižením. V dnešní době integrace dětí s postižením do výchovně vzdělávacího procesu a do společnosti, je důležité nezapomínat také na vyplnění jejich volného času.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a výzkumnou část. Teoretická část definuje rozdíl mezi integrací a inkluzí, a také vysvětluje, co je to volný čas. Dále se zabývá možnými sportovními aktivitami dětí s postižením a objasňuje, co je požární sport. Ve výzkumné části je použit smíšený typ výzkumu. Prvním, kvalitativním typem výzkumu, sekundární analýzou dat, je potvrzena možnost úpravy všech disciplín požárního sportu pro děti s postižením. Druhým, kvantitativním typem výzkumu, technikou dotazníku je potvrzeno, že vztah vedoucích mladých hasičů k dětem s postižením je převážně pozitivní. Většina hasičských vedoucích je ochotna přijmout do svého družstva dítě s jakýmkoliv postižením, avšak s podmínkou neúčasti tohoto dítěte na závodech. V případě účasti dětí s postižením na závodech je menší většina vedoucích mladých hasičů ochotna přijmout do svého družstva nejčastěji děti s ADHD, se sluchovým a tělesným postižením. Někteří, avšak jejich počet je nízký, jsou ochotni přijmout i děti se zrakovým a mentálním postižením.

Na základě zjištění, získaných tímto výzkumem, by bylo vhodné pokračovat ve tvorbě metodiky práce pro děti s postižením v požárním sportu.

Klíčová slova

Dítě s postižením; Integrace a inkluze; Volnočasové aktivity; Sportovní aktivity; Požární sport.

The Specifics of the Fire Sport for Children with Disabilities

Abstract

The bachelor thesis deals with the possibilities of integration and attitude of the youth fire sport team leaders towards integration of children with disabilities into this leisure time activity. It also answers the question whether individual disciplines of fire sport can be adapted for children with disabilities. Nowadays, when integration of children with disabilities into the educational process and society is ongoing it is important not to forget about their leisure time.

The thesis is divided in the theoretical and research part. The theoretical part defines a difference between integration and inclusion and provides also an explanation of what is leisure time. Furthermore, it deals with possible sports activities of children with disabilities and explains what fire sport is. The mixed type of research is used in the research part. By means of the first, qualitative type of research, secondary data analysis, a possibility of adjusting of all fire sport disciplines for children with disabilities is confirmed. Using the second, quantitative type of research, i.e. a technique of a questionnaire, confirms that the relationship of leading young firefighters to children with disabilities is mostly positive. Most fire brigade leaders are willing to accept a child with any disability in their team, but provided that such child will not participate in the competitions. In the case of participation of children with disabilities in competitions, a smaller majority of young firefighter leaders are willing to include in their team most often children with ADHD, hearing and physical disabilities. Some, but their number is low, are willing to accept also children with visual and mental disabilities.

Based on the findings of this research, it would be appropriate to continue to develop a methodology of work for children with disabilities in fire sport.

Key words

Children with Disabilities; Integration and Inclusion; Leisure Activities; Sport Activities; Fire Sport.

Obsah

Úvod.....	9
1 Integrace, inkluze.....	10
1.1 Klasifikace handicapů a znevýhodnění dle stupně závažnosti.....	10
1.2 Rodina a dítě s postižením	10
2 Volný čas	11
2.1 Vymezení volného času	11
2.2 Vztah výchovy a volného času.....	12
2.3 Kompetence vedoucích volnočasových aktivit.....	12
2.4 Volný čas a děti s postižením.....	13
2.5 Metody, formy a kategorie výchovy ve volném čase	14
3 Sportovní aktivity pro děti s postižením.....	15
3.1 Legislativní vymezení sportu pro osoby se zdravotním postižením	15
3.2 Sportovní aktivity dětí se zrakovým postižením	16
3.2.1 <i>Specifika realizace pohybových aktivit dětí se zrakovým postižením</i>	<i>17</i>
3.3 Sportovní aktivity dětí se sluchovým postižením	17
3.3.1 <i>Specifika realizace pohybových aktivit dětí se sluchovým postižením.....</i>	<i>18</i>
3.4 Sportovní aktivity dětí s tělesným postižením	19
3.4.1 <i>Specifika realizace pohybových aktivit dětí s tělesným postižením</i>	<i>20</i>
3.5 Sportovní aktivity dětí s intelektovým postižením.....	20
3.5.1 <i>Specifika realizace pohybových aktivit dětí s intelektovým postižením</i>	<i>21</i>
3.6 Sportovní aktivity dětí s poruchami chování	22

3.6.1	<i>Specifika realizace pohybových aktivit dětí s ADHD</i>	23
4	Požární sport	24
4.1	Členství v kolektivech mladých hasičů.....	24
4.2	Strategické cíle SH ČMS práce s dětmi a mládeží.....	25
4.3	Vzdělávání vedoucích	25
4.4	Sportovně branná hra Plamen	26
4.4.1	<i>Závod požárnické všestrannosti</i>	27
4.4.2	<i>Požární útok</i>	28
4.4.3	<i>Štafeta 4 x 60 m</i>	28
4.4.4	<i>Požární útok s překážkami CTIF</i>	28
4.4.5	<i>Štafeta CTIF</i>	29
4.4.6	<i>Štafeta požárních dvojic</i>	29
5	Cíle, výzkumná otázka a hypotézy práce.....	30
5.1	Cíle práce	30
5.2	Výzkumná otázka.....	30
5.3	Hypotézy práce.....	30
5.4	Operacionalizace pojmů.....	30
6	Metodika	31
6.1	Použité metody a techniky sběru dat.....	31
6.2	Charakteristika výzkumného souboru.....	32
6.3	Proces sběru dat do kvantitativní části výzkumu	32
6.4	Etická pravidla	32
6.5	Zpracování výsledků výzkumu	33

7	Výsledky kvalitativní části výzkumu.....	34
7.1	Specifika Závodu požární všestrannosti pro děti s postižením	34
7.2	Specifika Požárního útoku pro děti s postižením	34
7.3	Specifika Štafety 4 x 60 m pro děti s postižením.....	35
7.4	Specifika Požárního útoku s překážkami CTIF pro děti s postižením	36
7.5	Specifika Štafety CTIF pro děti s postižením	37
7.6	Specifika Štafety požárních dvojic pro děti s postižením	37
8	Výsledky kvantitativní části výzkumu.....	39
8.1	Popisná statistika.....	39
8.2	Statistické zpracování hypotéz	46
8.3	Shrnutí výsledků.....	60
9	Diskuse.....	61
10	Závěr	68
11	Seznam použitých zdrojů.....	69
12	Seznam příloh	74
13	Seznam grafů a tabulek.....	75
14	Seznam zkratk	77

Úvod

Trendem dnešní doby je co možná největší integrace dětí s postižením do společenského života. Důležitou součástí lidského života je trávení volného času. Přáním každého dítěte je trávit svůj volný čas se svými kamarády. Někdy je dokonce důležitější, s kým děti tráví volný čas, než jak tráví volný čas. Je na nás dospělých, abychom dětem poskytli možnosti hodnotného trávení volného času, kde si děti nejen najdou kamarády, ale poznají i nové způsoby trávení volného času. Tím může být kolektiv mladých hasičů.

Požární sport má v ČR velkou tradici. Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska z. s. je nestátní nezisková organizace, která požární sport realizuje na všech úrovních, a to jak pro děti, dorost, tak pro dospělé. Děti mají možnost se do požárního sportu zapojit již v útlém věku a to od 3 let. Požární sport je volnočasová sportovní aktivita. Dobrovolní hasiči se nachází téměř v každé vesnici a městě. Členský poplatek je v kompetenci každého Sdružení dobrovolných hasičů a pohybuje se v řádu pár stovek Kč za rok, proto je tato aktivita dostupná pro všechny. Do Sdružení dobrovolných hasičů Lišov, jehož jsem členkou a působím na pozici vedoucí družstva, rádi přijímáme všechny děti, i ty s postižením, neboť jsme si vědomi důležitosti náplně volnočasových aktivit dětí. Pokud se k nám hlásí dítě, jehož rodiče na poplatek nemají, vždy se to dá zařídit. Snažíme se rozvíjet děti nejen po fyzické stránce, ale také po stránce psychické a duševní. Práce s dětmi je důležitá nejen pro budoucnost našeho sboru, ale celé společnosti. Sbory dobrovolných hasičů jsou na vesnicích a malých městech často jedinou skupinou lidí, kteří se starají o kulturní život. Hasiči nejen pomáhají při požárech, dopravních nehodách, či mimořádných událostech, ale také sportují a vedou ke sportu děti a mládež. Jsou pořadateli hasičských plesů, starají se o sběr šrotu, vedou děti ke sběru papíru a k ochotě pomáhat ostatním. Být dobrovolným hasičem je životní styl, který si děti ponесou do svého budoucího života.

Integrace dětí s postižením do společnosti je nesmírně důležitá pro všechny. Děti „zdravé i znevýhodněné“ se od sebe navzájem učí ohleduplnosti a toleranci. Pokud se dětem úplně nedaří ve školním vzdělávání, ve volném čase mají možnost zažít úspěch. V rámci této práce se zaměřím na děti se zrakovým, sluchovým, tělesným a intelektovým postižením, na děti s poruchami chování a na jejich integraci do kolektivu mladých hasičů. Kolektiv mladých hasičů zde specifikuje věkové rozpětí 6–15 let.

1 Integrace, inkluze

Metaforicky lze konstatovat, že inkluze je cílem a integrace je cestou, jak ho postupně dosáhnout (Lechta, 2016, s. 38). Fischer, Škoda a kol. (2014) vymezují integraci jako vzájemný proces obou stran, při kterém dochází ke změnám v jejich myšlení, chování. Dochází k akceptaci „znevýhodněných zdravými“. Hájková, Strnadová (2010) uvádí, že inkluze je vyšší kvalitou integrace, kdy celá společnost přijme za své, že různorodost je normální. Z toho vyplývá, že inkluze je výsledkem vstřícnosti celé, od předsudků oproštěné, společnosti.

1.1 Klasifikace handicapů a znevýhodnění dle stupně závažnosti

Postižení jedinců lze členit podle různých kritérií. Jedním z nich může být klasifikace handicapů a znevýhodnění dle stupně jejich závažnosti:

1. Lehký stupeň – tuto kategorii lze charakterizovat minimálními odlišnostmi od normy. Lze zde dosáhnout plné integrace do společenského života běžnými pedagogickými prostředky.
2. Střední stupeň – v této kategorii je již potřeba využití speciálních přístupů, metod a pomoci, kterou poskytují specialisté a speciální instituce. Společenská integrace je komplikovaná, ale přesto možná.
3. Těžký stupeň – tato kategorie zahrnuje jedince, kteří jsou plně odkázáni na celodenní, trvalou péči poskytovanou společností. Společenská integrace i seberealizace jedinců je velmi omezená (Fišer, Škoda a kol., 2014).

1.2 Rodina a dítě s postižením

Lechta (2016) uvádí, že proces integrace začíná narozením dítěte, to znamená, že role rodiny je v tomto procesu jedinečná, nezpochybnitelná, od počátku se zde utváří sociální pozice dítěte. Autor dále konstatuje, že pro rodinu a blízké okolí je těžké chovat se k dítěti s postižením adekvátně, vzhledem k jeho potřebám vývoje. Je důležité, aby dítě pochopilo rodinná i společenská pravidla a naučilo se respektovat normy. Každé dítě je individualita se svými zvláštnostmi. Květoňová a kol. (2012) upozorňuje na princip autonomie, z kterého vyplývá právo na sebeurčení a nedotknutelnost důstojnosti dítěte, člověka. Lechta (2016) poukazuje na základ integrace, jímž je výchova k samostatnosti, nezávislosti na okolí a na vhodném pracovním a sociálním začlenění.

2 Volný čas

Rodina zprostředkovává první zkušenosti s volným časem, je místem, kde se utváří a hluboce zakořeňují volnočasové návyky a postoje člověka, které si pak nese do celého dalšího života (Vyhnálková, 2013, s. 29).

Způsob trávení volného času je jedním z důležitých ukazatelů životního stylu a poukazuje na kvalitu života. V Úmluvě o právech dítěte je zakotveno *právo dítěte na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku, jakož i na svobodnou účast v kulturním životě a umělecké činnosti* (Sbírka zákonů, 1991, s. 508). Úmluva je též dostupná na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (© 2016), kde se dále hovoří o poskytování možností a odpovídajících příležitosti i v oblasti využívání volného času a oddechu všech dětí.

2.1 Vymezení volného času

Čas je základní dimenzí lidského života. Činnosti každodenního života lze rozdělit do několika bloků. Hájek, Hofbauer, Pávková (2011) dělí denní aktivity do čtyř kategorií:

1. Pracovní čas – čas strávený v práci či ve škole.
2. Vázaný čas – čas strávený uspokojováním tělesných potřeb (spánek, jídlo, hygiena) a čas strávený péčí o domácnost, příprava do školy, dojíždění do práce, školy a další mimopracovní a mimoškolní povinnosti.
3. Volný čas – čas, který nám zbývá po splnění povinností v pracovním a vázaném čase. Čas, ve kterém se svobodně rozhodujeme, čím jej vyplníme.
4. Čas polovolný, který zahrnuje aktivity na rozhraní vázaného a volného času, tj. činnost, kterou je potřeba stejně vykonat, ale je naším koníčkem – zahradničení, kutilství.

Vyhnálková (2013) vymezuje pojem volný čas na negativní a pozitivní. Negativní vymezení nám určuje časový úsek dne, který nám zbyl po odečtení pracovního a vázaného času. Pozitivní vymezení nám určuje charakteristiku volného času, jeho náplň. K tomuto pojetí se přidává i Kaplánek (2017), který uvádí, že pro pochopení volného času je třeba vysvětlit anglický ekvivalent tohoto pojmu „leisure“. Autor uvádí, že tento pojem neznamena pouhý časový úsek vztahující se k době, kdy nejsme v práci či ve škole a nemusíme si plnit další povinnosti. Nejčastěji je tento pojem chápán jako fyzická či duševní aktivita, která je náplní tvůrčího, smysluplného a aktivního prožívání

volného času. Blackshaw (2010) ještě upřesňuje pojem „leisure“, do kterého podle něj nepatří pasivní prožívání času, či dokonce nudění se. Otázkou zůstává, kdo určí, jaké prožívání volného času má tu správnou hodnotu (Blackshaw, 2010).

2.2 Vztah výchovy a volného času

Volný čas dětí a mládeže má své zvláštnosti. Od volného času dospělých se většinou liší: rozsahem, obsahem, mírou samostatnosti a závislosti, nezbytností pedagogického ovlivňování (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 66).

Pávková (2011), Vyhnálková (2013) i Kaplánek (2017) se shodují ve třech, úzce propojených dimenzích chápání výchovy a volného času:

1. Výchova pro volný čas (k volnému času) – rozvoj schopností, dovedností a motivací pro kvalitní využívání volného času (cíle).
2. Výchova ve volném čase – je součástí výchovného působení v zájmových činnostech, pro které se sami a svobodně rozhodujeme (podmínky).
3. Výchova volným časem – důraz na metody, formy, instituce (prostředky).

2.3 Kompetence vedoucích volnočasových aktivit

Průběh a výsledky procesu výchovy ve značné míře závisí na osobnosti vychovatele (učitele, vychovatele, lektora, trenéra atd.) (Bakalár, 2016, s. 18). Z autorova díla vyplývá, že každý dospělý, který vede děti ve volnočasové aktivitě, musí mít určité znalosti, dovednosti a osobnostní předpoklady pro práci s dětmi (Bakalár, 2016).

Vyhnálková (2013) uvádí jako vhodné znalosti, znalosti z oblasti pedagogiky a psychologie, všeobecného kulturního a společenského vzdělání, znalost metodiky her a zájmových činností. Spousta (1994) in Vyhnálková (2013) dodává, že mezi nejdůležitější dovednosti patří přirozená autorita vycházející z pozitivního vztahu k dětem s partnerským, otevřeným přístupem k nim. Grecmanová a kol. (2002) in Vyhnálková (2013) poukazuje na dovednosti komunikace, umění naslouchat, chválit, povzbuzovat i kritizovat, být citlivý, empatický, taktní a mít schopnost improvizace s vhodným řešením konfliktů. Spousta (1994) in Vyhnálková (2013) dále mluví i o osobních předpokladech, jakými jsou čestnost, upřímnost, pravdomluvnost, smysl pro

spravedlnost a hru „fair play“. Dle tohoto autora musí dospělého člověka „práce s dětmi bavit“.

2.4 Volný čas a děti s postižením

Lidé si vybírají, jak budou trávit svůj volný čas dle svých zájmů. Každý člověk chce žít kvalitní, šťastný, smysluplný život a týká se to i dětí s postižením. Pojem kvalita života je velmi široký, multidimenzionální (oblast ekonomická, sociální, psychologická i zdravotní). Je to komplexní pojem s výrazně subjektivním nábojem prožívání. Oproti většinové populaci jsou však lidé s jakýmkoliv postižením znevýhodněni a tím může být kvalita jejich života snížena (RVP, © 2007-2019).

Volnočasové aktivity dětí s postižením jsou dnes stále diskutovanějším tématem. Většina dětské populace, děti s postižením nevyjímaje, tráví veškerý svůj čas u televize, počítače či na mobilním telefonu. Pro hodnotné trávení volného času je důležitý pozitivní vzor z okolí dítěte. Děti s postižením častokrát ani nemají zájem či potřebu hodnotného trávení volného času, neboť jsou přesvědčeny o nedostatku svých schopností. Jak uvádí Lechta (2016), sebevědomí dětí s postižením je většinou na velmi nízké úrovni. Autor dále uvádí, že vše tedy závisí především na rodině postižených dětí a je ideální, když rodiče vedou své děti ke kvalitnímu trávení volného času. S tímto se ztotožňují i autoři Jantová, Janto (2019), kteří uvádí na stránkách Šance dětem, že integrace má pozitivní vliv na vývoj dítěte a na jeho další život. Květoňová a kol. (2012) poukazuje na to, že všechny děti (zdravé i s postižením) jsou křehkými a zranitelnými bytostmi a je proto nezbytné o ně vhodně pečovat. Při respektování individuálních zvláštností a přizpůsobení volnočasových aktivit jejich speciálním možnostem je možné začlenit děti s postižením téměř do jakékoliv aktivity (Jantová, Janto, 2019).

Hofbauer (2011) pokládá za důležité znát odpověď na otázky:

- ? KDE se volnočasové aktivity konají (prostory, prostředí, zařízení).
- ? KDO se jich účastní (děti, mládež, dospělí, pozice vedoucího či účastníka).
- ? CO a JAK zde probíhá (druhy aktivit, hodnocení).
- ? OČ dále usilovat (prevence negativních jevů, nové, ověřené metody a přístupy k volnočasovým aktivitám). Jednou z dimenzí volného času, která prochází velmi rychlým rozvojem, jsou sportovní aktivity.

2.5 *Metody, formy a kategorie výchovy ve volném čase*

Kratochvílová (2010) in Bakalár (2016) chápe metody výchovy jako cesty, způsoby a postupy při dosahování cílů. Autorka dělí metody na klasické a specifické. Ke klasickým metodám řadí metodu vysvětlování, požadavků, přesvědčování, příkladů, názornosti, cvičení a hodnocení (metoda odměn a trestů). Ke specifickým metodám výchovy ve volnočasových aktivitách řadí metodu zážitku, animace a inscenace. Pávková (2014) přidává ještě metody receptivní a aktivizující. Hájek (2011) in Hájek, Hofbauer, Pávková (2011) upřesňuje aktivní metody jako činnosti, při kterých děti sami vyvíjejí činnost (kopaná, kreslení, zpěv).

Pávková (2014) se také zabývá formami výchovy a jako základní dělení uvádí aktivity odpočinkové, rekreační a zájmové. Autorka nejvíce preferuje aktivity podporující především aktivitu dětí (pohybové hry, soutěže, vycházky). Autorka dělí formy výchovy na individuální, skupinové a hromadné. Formy výchovy jsou realizovány v rámci schůzek volnočasových aktivit, či tréninků konkrétních dětských skupin při volnočasových aktivitách.

Hájek, Hofbauer, Pávková (2011) dělí volnočasové aktivity do kategorií dle oblastí, ve kterých jsou rozvíjeny konkrétní složky osobnosti:

1. Rukodělné činnosti – rozvoj představivosti, jemné motoriky, manuálních dovedností (hry se stavebnicemi, šití, vaření).
2. Technické činnosti – rozvoj technických (konstrukčních) dovedností a přesnosti (modelářství, práce s různými materiály).
3. Přírodovědné činnosti – rozvoj kladného vztahu k přírodnímu prostředí a jeho ochrana (pěstivelské a chovatelské činnosti, ekologie).
4. Esteticko-výchovné činnosti – rozvoj kreativity, estetického cítění, emocionální rozvoj (zpěv, malba, hra na hudební nástroj, tanec, divadlo, četba).
5. Společensko-vědní činnosti – rozvoj povědomí o historii, tradici, kultuře, vlastenectví, (jazykové znalosti, sběratelství, folklor, rodičovství).
6. Tělovýchovné, sportovní a turistické činnosti – rozvoj fyzické zdatnosti, sebepoznání, tolerance ve smyslu fair-play, odolnost proti stresu, poznávání okolí (tanec, turistika, různé druhy cvičení a sportů).

3 Sportovní aktivity pro děti s postižením

Bátorová, Brůžková, Šopíková (2013) považují za pohybovou aktivitu dětí veškerou fyzickou aktivitu, kterou se lze zabývat během celého dne. Patří sem:

- sportovní aktivity,
- cvičení,
- práce na zahradě,
- aktivní přemísťování se z místa na místo (chůze, kolo),
- běžné činnosti denního života (hygiena, práce v domácnosti např. úklid).

Autorky uvádějí rozdíl mezi pojmy sportovní aktivity a cvičení, ten je v prvku soutěživosti a dosahování co nejlepších sportovních výkonů. Cvičení naproti tomu prvek soutěživosti postrádá, cvičíme pro radost a zlepšení své fyzické zdatnosti (Bátorová, Brůžková, Šopíková, 2013).

Děti s postižením (i dospělí) se musí při pohybových i jakýchkoli běžných denních aktivitách více soustředit, čímž jsou v neustálé koncentraci na činnost, a tudíž jsou nutné častější pauzy k načerpání nové energie a k odpočinku (Hájková, Strnadová, 2010).

3.1 *Legislativní vymezení sportu pro osoby se zdravotním postižením*

Veškeré níže uvedené právní dokumenty je třeba používat v aktuálním platném znění.

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením je nejvyšším mezinárodním dokumentem zaměřujícím se na práva osob se zdravotním postižením a byla přijata v roce 2007. V ČR ji upravuje Zákon č. 10/2010 Sb. a konkrétně článek č. 30 (Sbírka zákonů, 2010, str. 116-117) se vztahuje k účasti osob se zdravotním postižením na kulturním životě, rekreaci, volném čase a sportu. Hovoří se zde o maximální podpoře v zapojení osob se zdravotním postižením (integraci) do běžných sportovních i aplikovaných sportovních aktivit. Taktéž se to týká zájmových aktivit, to vše na rovnoprávném základě s ostatními.

Dalším dokumentem zabývajícím se nejen sportem osob se zdravotním postižením je Zákon o podpoře sportu č. 230/2016 Sb. který definuje pohybové aktivity jako sport. *Sportem je pro účely tohoto zákona každá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních*

výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně (Sbírka zákonů, 2016, s. 3458). Dále tento zákon ve svém znění hovoří o zabezpečení rozvoje sportu pro všechny, převážně děti a mládež, včetně dětí a mládeže se zdravotním postižením. Do základní legislativy vztahující se k volnočasovým aktivitám všech dětí patří také Školský zákon č. 561/2004 Sb. Tato práce je zaměřená hlavně na sportovní aktivity, a proto tento zákon nebudu více rozebírat.

3.2 Sportovní aktivity dětí se zrakovým postižením

Trnka (2012, s. 13) definuje osoby se zrakovým postižením jako *osoby s různými druhy a stupni snížených zrakových schopností a rozumí se jimi pouze osoby, u nichž zraková vada přináší závažná omezení v oblasti samostatného života a pracovního uplatnění (k odstranění vady zraku nepostačují brýle apod.)*.

Vzhledem k tomu, že zrakem přijímáme 70–90 % všech informací, dochází při jeho ztrátě k obrovské informační deprivaci. Dochází také k celkové změně pohybových aktivit a tím je zapříčiněna všeobecně vysoká míra obezity u dětí i dospělých se zrakovým postižením. Trnka (2012) uvádí jako jednu z příčin nedostatku pohybových aktivit i nedostatek informací o možnostech zapojení se do sportovních aktivit. Další příčinu vidí i v nedostatečném sebevědomí dětí se zrakovým postižením. Děti (a jejich rodiče) se bojí zranění, děti podceňují své schopnosti a mnohdy mají i psychický blok pramenící z obavy, že se jim ostatní děti budou smát. Pokud však překonají počáteční obavy, je vše na dobré cestě. Kudláček a kol. (2013a) tvrdí, že aktivní pohyb pozitivně ovlivňuje psychiku, celkový životní styl a tím i kvalitu a radost ze života. Než se však dítě začne věnovat nějaké sportovní aktivitě, je nutné vyjádření očního lékaře. Některé sporty a cvičení mohou být kontraindikací a zdravotní stav dítěte by se mohl velmi vážně zhoršit (Trnka, 2012).

Kudláček a kol. (2013a) dělí zrakové vady z pohledu možnosti sportování:

- vady bez nebezpečí zhoršení či poškození zraku,
- vady s možností zhoršení či poškození zraku.

Trnka (2012) i Kudláček a kol. (2013a) se shodují, že je potřeba vědět, jaká jsou zdravotní rizika u konkrétní zrakové vady, a tím být informováni o možných nebezpečích plynoucích z nevhodných sportovních aktivit. Kudláček a kol. (2013a) tvrdí, že při vhodně zvoleném sportu to mohou děti s postižením dotáhnout až na Speciální olympiády

či Paralympijské hry. Zde se sportovci se zrakovým postižením dělí do tří kategorií: B1, B2, B3, dle zrakové ostrosti a šíře zorného pole. Klasifikace vychází z pravidel IBSA (Výkonný výbor Mezinárodní sportovní federace nevidomých) (IBSA, © 2012).

Příklady nejznámějších sportů vhodných pro děti se zrakovým postižením: atletika, beebaseball, bowling, cyklistika, fotbal/futsal, goalball, golf, kriket, kuželky, lyžování, plavání, showndown, šachy, turistika, veslování, zvuková střelba (Bátorová, Brůžková, Šopíková, 2013; Kudláček a kol., 2013a).

3.2.1 Specifika realizace pohybových aktivit dětí se zrakovým postižením

Kochová a Schaeferová (2015) uvádí, že každé dítě je individualita a na každé platí jiné metody, postupy a přístup. Základem všeho je trpělivost, dostatek času, důslednost a důvěra. Pro kvalitní rozvoj nejen pohybu dětí se zrakovým postižením jsou využívány různé druhy kompenzačních pomůcek (výrazné barvy, ozvučené hračky, míče, rolničkové náramky, chrastítka...).

Shoda v tom, že nejdůležitějším prvkem při provozování sportu je zajištění bezpečnosti jak soutěžících, tak diváků, panuje u mnoha autorů (Trnka, 2012; Bátorová, Brůžková, Šopíková, 2013; Kudláček a kol., 2013a). Trnka (2012) uvádí jako nezbytnost zajištění ticha při startu i v průběhu plnění sportovní aktivity, aby bylo možné sportovce navádět hlasem. S Trnkou (2012) souhlasí i Kudláček a kol. (2013a) o nutnosti vhodně upraveném sportovním prostředí tak, aby sportovci se zrakovým postižením mohli využít svého asistenta či traséra. Kudláček (2013a) dále uvádí, že samozřejmostí jsou výrazné barvy, světelné a zvukové signály, plastické čáry, trasovací šňůra či guma, popisky v Braillově písmu a střídání činností s možností odpočinku.

3.3 Sportovní aktivity dětí se sluchovým postižením

Sluchově postižení představují skupinu lidí s velkou rozmanitostí. Existuje mnoho různých druhů, stupňů a typů sluchových postižení. Vliv na charakteristiku postižení má doba vzniku postižení (vrozené, získané), hloubka postižení (nedoslýchavost – lehká, střední, těžká; hluchota či ohluchlost) a místo poškození (centrální, periferní – převodní či percepční) (Bátorová, Brůžková, Šopíková, 2013; Kudláček a kol., 2013a). Existuje však i skupina lidí Neslyšících, kteří se nepovažují za jedince s postižením, ale za jedince s odlišnou komunikací a odlišným způsobem života. Tito lidé nemají potřebu integrovat se do intaktní společnosti (Šance dětem, © 2012).

Není v podstatě důležité, jakou má dítě ztrátu sluchu, ale prakticky nás zajímá jen to, jak je jeho ztráta sluchu kompenzovaná. Nezajímá nás diagnóza, ale funkční využití kompenzační pomůcky a především úroveň mluvené řeči dítěte (Jungwirthová, 2015, s. 19). Děti s postižením sluchu při vhodných a účinně nastavených kompenzačních mechanismech nemají při sportování téměř žádné omezení. Jungwirthová (2015) uvádí, že se sluchadly či kochleárním implantátem se dají provozovat veškeré sporty, jen je třeba dávat pozor při sportovních aktivitách, kde hrozí riziko úderu do hlavy. Jednak se mohou kompenzační pomůcky rozbít a dále se může dítěti zhoršit sluchová vada. Bátorová, Brůžková, Šopíková (2013) poukazují na to, že omezení ve sportovních aktivitách lze výrazně zmírnit modifikováním základních podmínek a pravidel sportů. Jungwirthová (2015) uvádí další omezení vyplývající ze zhoršených orientačních a rovnovážných schopností s možnými sníženými koordinačními schopnostmi. Dle této autorky však nejzásadnější omezení vyplývá z „jiného“ způsobu komunikace.

Příklady nejznámějších sportů pro děti se sluchovým postižením: atletika, badminton, basketbal, běh, bowling, cyklistika, fotbal, házená, hokej, kuželky, lyžování, plavání, potápění, stolní tenis, střelba, šachy, šipky, tenis, turistika, volejbal (Kudláček a kol., 2013a; Panská, 2013).

3.3.1 Specifika realizace pohybových aktivit dětí se sluchovým postižením

Panská (2013) uvádí, že pro výuku pohybových aktivit používáme specifické metody. Na seznámení s látkou to jsou metody ukázky (názorné předvedení cviku), metoda pozorování (trenér ukazuje, dítě záměrně pozoruje), metoda výkladu (využití vhodné komunikace), metoda pokynů (gesta, slova + odezírání), metoda dotazování (kontrola představ o pohybu) a metoda rozhovoru (výklad a dotazování). Pro samotný nácvik pohybu se využívá metoda napodobování (dítě opakuje názorné předvedení cviku), metoda opakování (až k dokonalému zvládnutí cviku), metoda pohybového úkolu (rozfázování pohybu od jednoduchého po složité), metoda pasivního pohybu (trenér vede pohyb – dopomoc při rotaci trupu), metoda nátlaková (individuální přístup, využití hry pro nácvik), metoda soutěžení (vhodná motivace ke zlepšení dovedností) a metoda memorování (při kombinaci cviků – při nezvládnutí sestavy začínáme od začátku).

Bátorová, Brůžková, Šopíková (2013) i Kudláček a kol. (2013a) se shodují v základu provozování veškerých pohybových aktivit, a tím je zajištění bezpečnosti. Vzhledem ke ztíženým podmínkám a způsobům komunikace je proto potřeba dodržovat určitá pravidla.

Bátorová, Brůžková, Šopíková (2013) tvrdí, že verbální komunikaci je vhodné nahradit neverbální komunikací (gesta, posunky, znakový jazyk...). U předem domluvených vizuálních signálů je potřeba se ujistit, že si je dítě nejen zapamatovalo, ale že jim i porozumělo. Je vhodné zamezit rušivým zvukům, šumům a křiku z okolního prostředí. Autorky dále poukazují na vhodnost vizuálních tabulí (startovací, výsledková), pláneků pro orientaci a na nahrazení zvukové signalizace signalizací zrakovou (start na mávnutí praporkem). Kudláček a kol. (2013a) dále upozorňuje na rozdíly v komunikaci slyšících a neslyšících jedinců. Slyšící lidé nejsou zvyklí hlídat si projevy jiných lidí, kdežto neslyšící ano. Neslyšící lidé před začátkem komunikace používají kontaktní signály k upoutání pozornosti druhého člověka (např. mávání rukou, dotyk). Jungwirthová (2015) poukazuje na nutnost vysvětlit pravidla předem, před samotným začátkem pohybové aktivity, v klidu, než se začne. Při nepochopení je třeba dítěti názorně ukázat to, čemu neporozumělo. Bátorová a kol. (2013) poukazují na to, že pokud se dítě účastní aktivity, při které je nutné sundat naslouchadla (aktivity spojené s vodou), je vhodné zajistit možnost odezírání či využití tlumočnicka do znakového jazyka. Autorky Bátorová a kol. (2013) i Jungwirthová (2015) se shodují v nutnosti používání ochranné helmy, pokud při pohybové aktivitě hrozí riziko úderu do hlavy.

3.4 Sportovní aktivity dětí s tělesným postižením

Tělesné postižení je charakteristické částečným až celkovým omezením hybnosti. Vzniknout může různými způsoby. *Primárně vzniká v důsledku přímého poškození pohybového aparátu (např. amputace, deformace) nebo jako následek postižení centrální či periferní nervové soustavy (např. dětská mozková obrna, úrazy míchy, rozštěp páteře)* (Kudláček a kol., 2013b, s. 7). Autor dále uvádí sekundární poruchy, které jsou zapříčiněny jinými nemocemi či poruchami (srdeční, revmatické nemoci). Bátorová a kol. (2013) i Kudláček a kol. (2013b) udávají jako nejčastější tělesné postižení dětí dětskou mozkovou obrnu (dále DMO). Sportovci s DMO jsou rozděleni podle stupně oslabení pohybového projevu dle klasifikačního systému CP-ISRA (Mezinárodní asociace pro sport a rekreaci osob s dětskou mozkovou obrnou) do osmi kategorií. CP1 – nejtěžší omezení hybnosti s omezeným výběrem sportovních aktivit, až CP8 – s podporou kompenzačních pomůcek a upravených podmínek lze vykonávat téměř všechny sporty (Kudláček a kol., 2013a, 2013b).

Význam sportovních aktivit dětí s postižením je stejný, jako u „zdravých“ dětí. Mohou se díky sportu začlenit do kolektivu svých vrstevníků a také zlepšit si svůj zdravotní stav. Sportovní aktivity lze provozovat na rekreační úrovni v rámci volnočasových aktivit. Taktéž se však mohou vypracovat až na profesionální úroveň a účastnit se soutěží na světové úrovni (Česká federace Spastic Handicap z. s., © 2010). Kudláček a kol. (2013a) dále uvádí, že zapojení do sportovních aktivit je dětem s amputací či malformací umožněno prostřednictvím protetických pomůcek, s nimiž se mohou účastnit běžných sportovních aktivit.

Příklady nejnámějších sportů pro děti s tělesným postižením: atletika, basketbal, Boccia, bruslení, cyklistika, florbal, golf, horolezectví, jachting, lukostřelba, lyžování na sněhu i na vodě, plavání, posilování, potápění, snowboarding, turistika pěší i vodní (Bátorová, Brůžková, Šopíková, 2013; Kudláček a kol., 2013a; Kudláček a kol., 2013b)

3.4.1 Specifika realizace pohybových aktivit dětí s tělesným postižením

Kudláček a kol. (2013b) tvrdí, že výběr sportovní aktivity je nutné přizpůsobit nejen zdravotnímu stavu dítěte, ale bereme v potaz i jeho věk, pohlaví a jeho dosavadní pohybové zkušenosti. Bátorová a kol. (2013) dále poukazuje na důležitost role, kterou hrají podmínky a úprava prostředí, ve kterém se dítě se svým trenérem či vedoucím pohybuje. Je vhodné využít služeb asistenta či peer tutora (proškolený vrstevník, který zastupuje roli trenéra či vedoucího). Kudláček a kol. (2013b) vyzdvihuje pozitiva využití peer tutora spočívající zejména v rozvoji vzájemných vztahů, zvyšování sebevědomí dítěte s postižením, zlepšení sociálního chování a tím i kvalitnější integraci. Oba výše zmínění autoři se shodují v tom, že základem sportování jedinců s tělesným postižením je zajištění jejich bezpečnosti. Kudláček a kol. (2013b) dále uvádí vhodnost modifikace běžných sportů tak, aby je mohly provozovat i děti s postižením.

Nezbytností je využívání kompenzačních pomůcek. Mezi základní pomůcky řadíme různé druhy vozíčků, ramp, protézy, tříkolky, handbike, monoski, upravené míče pro lepší úchop, chrániče kloubů, ochranné přilby (Kudláček a kol., 2013b).

3.5 Sportovní aktivity dětí s intelektovým postižením

Intelektové postižení je postižení charakterizované výraznými omezeními jak v intelektuálním fungování (uvažování, učení, řešení problémů), tak v adaptivním chování, které pokrývá řadu každodenních sociálních a praktických dovedností. Tato

invalidita vzniká před dosažením věku 18 let (American Association on Intellectual and Developmental Disabilities, © 2019).

Za osoby s intelektovým postižením (dle MKN – 10) jsou považovány osoby s inteligenčním kvocientem (IQ) 69 bodů a níž (Fischer, Škoda, 2014). Do Českého svazu mentálně postižených sportovců však mohou být zařazeni sportovci již s IQ pod 75 bodů (Kudláček a kol., 2013a). Autor dále uvádí, že do programu Mladý sportovec v rámci Českého hnutí speciálních olympiád mohou být zařazeni děti již od 3 let věku a pro národní soutěže od 8 let věku.

Při výběru pohybových aktivit dětí musí být dodržováno základní pravidlo individuálního přístupu. Ten respektuje možnosti a limity dítěte. Při práci s dětmi s intelektovým postižením je třeba mít velkou trpělivost, více času, stálou pozornost, být kreativní a flexibilní a umět vhodně motivovat (Bátorová, Brůžková, Šopíková, 2013). Kudláček a kol. (2013a) hovoří o závislosti výběru pohybových aktivit na stupni intelektového postižení. Autor dále uvádí, že děti s lehkým stupněm mentálního postižení zvládají základní sporty pro jednotlivce a také některé skupinové sporty. Děti se středně těžkým mentálním postižením částečně zvládají skupinové sporty do počtu 5–7 osob, avšak je nutná podpora jiné osoby (asistent, peer tutor...) a taktéž zvládají některé druhy individuálních sportů. Děti s těžkým stupněm mentální retardace zvládnou s asistencí jen některé úkony z pohybových aktivit (cvičení), které mají většinou fyzioterapeutický charakter, kolektivních sportů nejsou schopni. Děti s hlubokým stupněm mentální retardace jsou schopni pouze reakcí na vnější podněty od svého asistenta či fyzioterapeuta. Tilinger, Lejčarová a kol. (2012) souhlasí s Kudláčkem a kol. (2013a) v tom, že čím je stupeň postižení závažnější, tím větší je omezení ve sportovních aktivitách.

Příklady nejznámějších sportů pro děti s intelektovým postižením: atletika, boccia, cyklistika, florbal, fotbal, chůze na sněžnicích, košíková, lyžování, plavání, stolní tenis, turistika (Bátorová, Brůžková, Šopíková, 2013; Kudláček a kol., 2013a).

3.5.1 Specifika realizace pohybových aktivit dětí s intelektovým postižením

Kudláček a kol. (2013a) poukazuje na nezbytnost dodržování několika zásad:

- aktivity musí být vždy bezpečné,
- aktivity musí dávat smysl,

- ne každou aktivitu musí zvládat všichni,
- „zdraví“ žáci nesmí mít negativní pocit pramenící z integrace dítěte s postižením.

Tilinger, Lejčarová a kol. (2012) upřednostňují zásady uvědomělosti, názornosti, soustavnosti, trvalosti a přiměřenosti intelektovým možnostem dítěte. Michalík a kol. (2011), také upozorňuje na zásady komunikace s dětmi s intelektovým postižením. Autor udává pravidla taktu, tolerance, empatie, ohleduplnosti, trpělivosti a úcty k partnerovi. Tilinger, Lejčarová a kol. (2012) udávají jako základní specifika učení se pohybovým aktivitám poskytnutí dostatečného množství času, možnost učení se nápodobou, individuální přístup, důslednost při nácviku, vhodnou komunikaci (známá slova, krátké věty, vždy jeden pokyn), využití kompenzačních pomůcek a vhodné motivace. Autoři dále tvrdí, že děti s intelektovým postižením jsou snadno ovlivnitelné a jejich motivace nevychází z nich samých (vnitřní motivace), ale snaží se udělat radost svým blízkým. Výrazně motivační je pro ně prožitý úspěch.

3.6 Sportovní aktivity dětí s poruchami chování

Poruchy chování jsou charakterizovány opakujícím se a trvalým (alespoň šest měsíců) obrazem disociálního, agresivního a vzdorovitého chování, které porušuje sociální očekávání přiměřená věku (Valenta a kol., 2014, s. 134).

U dětí s poruchami chování neexistují specifické sportovní aktivity, ale mluvíme o úpravě podmínek pro sportovní a pohybové aktivity, jde pouze o úpravu přístupu. Valenta a kol. (2014) dělí poruchy chování např. z medicínského hlediska na specifické (hyperkinetická porucha chování, dále ADHD) a nespecifické (poruchy chování ve vztahu k rodině, či opozičního vzdoru). Dále z psychologického hlediska na agresivní (násilí, šikana) a neagresivní (lež, útky). Nejvíce úprav přístupu k dětem se vztahuje k ADHD, která je dle statistiky Národního institutu pro děti a rodinu (© 2015) nejčastější a vyskytuje v 5 – 8% dětské populace. Fischer, Škoda a kol., (2014) i Valenta a kol., (2014) se shodují, že pro ADHD je typický deficit pozornosti, hyperaktivita a impulzivita.

Carter (2014) tvrdí, že pohybové aktivity dětí by měly vycházet z pochopení vývoje dětí a z jejich zájmů. Dále uvádí, že děti s ADHD jsou zapomětlivé, nepořádné, impulzivní a dezorganizované, ale přesto jsou tyto děti schopny se zapojit do jakékoliv sportovní aktivity. Praxe ukazuje, že méně vhodné jsou kolektivní sporty, ale při správném vedení a spolupráci dítěte, rodiny a trenéra či vedoucího dochází k všestrannému rozvoji dítěte.

Zemánková a Vyskotová (2010) poukazují na to, že pokud chceme dítě naučit nějaký pohyb správně, musí se jednat o pomalý pohyb, pomalé učení. Autorky uvádějí, že vhodné je respektování zásad: učení se pohybu musí být zábavné, vhodně motivované, musí vycházet z učení přes zapojení všech smyslů, nutné je časté opakování a vysvětlování různými způsoby, je nutná kontrola a nesmíme zapomínat děti chválit. Bátorová a kol. (2013) tvrdí, že sportovní aktivity musí být hlavně různorodé (časté střídání činností), a děti by z nich měli mít hlavně radost.

3.6.1 Specifika realizace pohybových aktivit dětí s ADHD

Carter (2014) propaguje pro práci s dětmi metodu FIRST, ke které připojila druhou vrstvu pro práci s dětmi s ADHD. Tato metoda je členěna do pěti kroků:

1. krok = ať je to zábavné, ale pod kontrolou. Ideální je cílená fyzická aktivita, avšak s pevnými pravidly a s pevnými hranicemi. Při nácviku opakování jsou vhodné různé způsoby, střídání činností, nevhodná je jednotvárnost. Individuální přístup je nezbytností, úkoly je třeba zadávat po jednom, aby nebyla zahlcena pozornost dítěte. Sport si vybírá dítě samo, ale nutně přijímá pravidla a hranice.
2. krok = individualita a zájmy. Každé dítě je individualita a jako takové má své nápady a zájmy. Pokud je budeme vhodně podporovat a budeme ho chválit, pak dítě pochopí, že jeho zájmy vnímáme jako hodnotné a správné (vhodný sport). „*Nutit dítě, aby dělalo něco po mém, je nejistější způsob, jak u něj vyvolat odpor.*“ (Carter, 2014, s. 26).
3. krok = zavedení pravidel a rutiny. Pravidla musí být logická a srozumitelná. Poskytují dětem pocit bezpečí, jistoty a emocionální stability. Rutina poskytuje dětem řád a pevný režim. Za dodržování pravidel je potřeba děti chválit a odměňovat. Fair play ve sportu je základem přátelství, děti nelibě nesou nespravedlnost.
4. krok = jednoduchost a konkrétnost. Pokyny pro děti musí být jednoduché, ale zároveň konkrétní a vyčtené v krátkých větách. Je vhodné chtít po dítěti, aby pokyn zopakovalo. Nevhodné jsou abstraktní výrazy, jež dítěti nedávají smysl. Vhodné je sportovní aktivity doplnit ukázkou, aby se dítě snažilo o nápodobu.
5. krok = čas a přechody. Umění hospodařit s časem je pro děti s ADHD nezbytností, neboť mají problém s myšlenkovými přechody. Toto se může projevit vztekem a výbuchy emocí. Při plánování pohybových aktivit je třeba stanovit cíl, který bude zároveň motivací. Dílčí cíle musí být dosažitelné, konkrétní a snadno měřitelné.

4 Požární sport

Požární sport má v ČR dlouholetou tradici. V roce 2019 jsme si připomněli 155. výročí založení prvních sborů dobrovolných hasičů. Počátek dětského požárního sportu se datuje do roku 1972, kdy byla založena celostátní sportovně branná hra Plamen, která vede děti k celoroční všestranné činnosti (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, dále SH ČMS, © 2019b).

Práci s dětmi a mládeží má SH ČMS ve svých stanovách uvedenou jako jeden ze tří základních cílů. Hlavním úkolem úseku mládeže je působení proti negativním společenským jevům včetně sociální exkluze. *Za pomoci komplexních opatření podporovat všestranný, plnohodnotný rozvoj dětí a mládeže, včetně dětí a mládeže se zdravotním, sociálním nebo jiným znevýhodněním* (Němečková, © 2015b).

V roce 2018 bylo řádnými členy SH ČMS 61205 dětí do 18 let a staralo se o ně 7162 vedoucích. V bývalém okrese České Budějovice to bylo 1633 dětí do 18 let a staralo se o ně 206 vedoucích (SH ČMS, © 2019c).

4.1 Členství v kolektivech mladých hasičů

SH ČMS (© 2019a) uvádí, že členem kolektivu Mladých hasičů (dále MH) se může stát každé dítě ve věku 3–18 let, pokud s tím souhlasí jeho zákonný zástupce a taktéž Sdružení dobrovolných hasičů (dále SDH), do kterého se dítě hlásí. Kolektiv MH je tvořen nejméně pěti členy (konkrétní SDH je jedním kolektivem). Kolektiv MH je dále členěn do jednotlivých kategorií – družstev (v družstvu min. 5 a max. 10 dětí) rozdělených dle věku členů:

- Kategorie Přípravka = děti ve věku od 3 do 6 let (bez rozdílu pohlaví).
- Kategorie Mladší hasiči = děti od 6 do 11 let (bez rozdílu pohlaví).
- Kategorie Starší hasiči = děti od 11 do 15 let (bez rozdílu pohlaví).
- Kategorie Dorost = děti od 15 do 18 let (dle pohlaví – dorostenci a dorostenky).

SH ČMS je členem mezinárodních světových organizací za účelem mezinárodní spolupráce. Požární sport je velmi rozšířený po celém světě. Jak je výše uvedeno, v ČR se může stát mladým hasičem každé dítě ve věku 3–18 let (SH ČMS, © 2019a).

V **Německu** v Hasičském oddělení pro mládež (DJF) mohou působit děti v rozmezí věku 8–18 let a jejími klíčovými tématy jsou: politika mládeže a integrace. DJF je se svými přibližně 265 000 členy jednou z největších mládežnických organizací Německa. Jejich členové se účastní výměnných pobytů pro děti společně s partnerskými zeměmi: ČR, Polsko, Francie, Rusko, Finsko (Deutsche Jungendfeuerwehr, © 2018).

V **Rakousku** se může stát členem hasičské mládeže každé dítě ve věku 10–15 let. Se svými cca 26 000 členy je také jednou z největších mládežnických organizací. Nabízí dětem a mládeži smysluplné trávení volného času, nová přátelství a sociální začlenění do „společnosti zítřka“ (Feuerwehrjungend Österreich, © 2019).

Ve **Francii** se mohou stát členy Juniorského požárního oddělení (JSP) děti v rozmezí věku 15–18 let. Přihlásit se mohou vždy na začátku září a tím se stanou součástí komunity (cca 30 100 členů), která se zabývá nejen sportem, ale vychovává si i budoucí nástupce do řad profesionálních hasičů. Všichni se snaží sdílet hodnoty solidarity a dobrého občanství (Sapeurs – pompiers de France, © 2019).

Z výše uvedených informací vyplývá, že všechny země sdružené v mezinárodní spolupráci v oblasti požárního sportu se snaží o začlenění dětí s postižením, i když v různých věkových kategoriích, do svých kolektivů a tím podporují jejich budoucí integraci do majoritní společnosti.

4.2 Strategické cíle SH ČMS práce s dětmi a mládeží

SH ČMS (Němečková, 2015a, s. 6) uvádí na svých stránkách dva hlavní cíle:

- 1. Všeobecná organizovaná mimoškolní práce s dětmi a mládeží*
- 2. Všestranný a harmonický rozvoj osobnosti dítěte a mladého člověka s důrazem na zvyšování fyzické zdatnosti za účelem výchovy k budoucí dobrovolné práci v jednotkách sborů dobrovolných hasičů obcí (JSDHO)*

Rozpracování hlavních strategických cílů a dílčích cílů uvádím v příloze č. 1.

4.3 Vzdělávání vedoucích

Mladí hasiči jsou vedeni vedoucími se stupněm kvalifikace I., II. a III. – osoba nad 18 let, člen SH ČMS, osoba právně způsobilá a s platnými zkouškami vedoucího kolektivu MH. Vedoucím také mohou pomáhat instruktoři se stupněm kvalifikace III. – osoba ve věku

15–18 let, člen SH ČMS, osoba právně odpovědná a s platnými zkouškami vedoucího kolektivu MH (Němečková, © 2015a).

Kvalifikační stupeň III. – základní, kvalifikační stupeň vzdělání pro vedoucí družstva. Vedoucím družstva se může stát osoba nad 18 let. Tento stupeň vzdělání může získat i osoba od 15–18 let, avšak má titul instruktor. Ten se řídí pokyny vedoucího družstva. Platí povinnost získat toto vzdělání do 1 roku od nástupu na tuto pozici.

Kvalifikační stupeň II. – střední stupeň vzdělání pro osoby nad 18 let. Je doporučený pro vedoucí kolektivu mladých hasičů (v SDH je vždy jeden) či vedoucí družstev. Tento stupeň kvalifikace lze získat nejdříve 3 roky po splnění kvalifikačního stupně III.

Kvalifikační stupeň I. – nejvyšší stupeň vzdělání pro osoby nad 18 let. Tento stupeň vzdělání lze získat nejdříve 5 let po splnění II. kvalifikačního stupně. Tento kvalifikační stupeň opravňuje jeho nositele k lektorské činnosti na kurzech a opravňuje ke školení ostatních vedoucích.

Všechny kvalifikační stupně vzdělání jsou získány po absolvování vzdělávacího kurzu či školení a složením příslušné zkoušky. Platnost zkoušky III. a II. stupně je 2 roky a platnost zkoušky I. stupně je 5 let. Po této době je nutné si platnost kvalifikace obnovit či zvýšit (SH ČMS, © 2019a).

4.4 Sportovně branná hra Plamen

Celoroční náplní mladých hasičů je hra Plamen. Je určena pro děti 6–15 let. Účastnit se jí mohou i mladší děti a to od 3 let, pouze je nezbytné, aby byly využívány výchovné metody odpovídající věku. Hra Plamen je rozdělena do dvou částí. První část je fyzická příprava dětí a druhá část jsou volnočasové aktivity. Do této části spadá i neformální a zájmové vzdělávání mladých hasičů. Volnočasové aktivity jsou rozděleny do tří okruhů. Kolektiv MH je povinen v rámci celoroční činnosti si vybrat z každého okruhu jednu aktivitu, kterou splní (např. SDH uspořádá letní tábor nad pět dnů, každý člen odevzdá papír do sběru a kolektiv uspořádá libovolnou sportovní akci pro dětskou veřejnost či jiné kolektivy MH). V rámci neformálního a zájmového vzdělávání je kolektiv MH povinen získat pět odznaků odborností či specializací. Další povinností kolektivu MH je celoroční vedení kroniky, ve které je zdokumentována veškerá jejich činnost (SH ČMS, © 2016).

SH ČMS (© 2016) udává, že fyzická příprava kolektivů MH spočívá ve sportovních aktivitách zaměřených na jednotlivé požární disciplíny. Mezi tyto patří:

- Závod požárnické všestrannosti (dále ZPV),
- Požární útok,
- Štafeta 4 x 60 m,
- Požární útok s překážkami CTIF (účastní se pouze kategorie Starší hasiči),
- Štafeta CTIF,
- Štafeta požárních dvojic.

4.4.1 Závod požárnické všestrannosti

Cílem je upevňovat všestrannou sportovní zdatnost soutěžících a zároveň zvyšovat jejich znalosti (SH ČMS, © 2016, s. 81).

ZPV je běh v přírodě, trasa je značená fáborky a měří cca 2,5 km. Běhu se účastní 5členná hlídka dětí z družstva (mohou být 2 hlídky). Na trase je 6 stanovišť, na kterých hlídka plní úkoly:

1. Střelba – zde se děti trefují do dřevěných špalíček vzduchovkou, každý má 3 rány na 3 špalíčky.
2. Topografie – zde si každé dítě vytáhne kartičku se značkou a musí říct název. Dále musí dvojice z hlídky zorientovat mapu s pomocí buzoly (kategorie Mladší hasiči) a v kategorii Starší hasiči musí dvojice změřit správný azimut určeného bodu z označeného místa.
3. Uzlování – každé dítě si vylosuje kartičku s názvem uzle a musí jej správně uvázat.
4. Základy 1. pomoci – ve dvojici: jeden ošetří zraněnou ruku druhému, ve trojici: dva ošetří třetímu zraněné koleno a poté oba zraněné transportují na určenou vzdálenost (příloha č.3)
5. Požární ochrana – každé dítě si vylosuje obrázek s hořícími materiály a musí správně odpovědět, čím se vyobrazený materiál smí a nesmí hasit. Dále si vylosují obrázek technického prostředku požární ochrany a ten musí správně přiložit k opravdovému, technickému prostředku, který je na stanovišti položen.
6. Vodorovné lano – lano je 2 m vysoko mezi stromy a každé dítě musí překonat určenou vzdálenost a nedotknout se přitom země (SH ČMS, © 2016).

4.4.2 Požární útok

Požární útok se označuje za královskou disciplínu a účastní se ho 7 dětí z družstva (min. 5 dětí). Základem je správná příprava veškerého materiálu (košík, savice, hadice, troják, proudnice) na základně (příloha č. 3). Jejich úkolem je co nejrychleji zapojit savice do přenosné motorové stříkačky, na savici namontovat košík a dostat ho do kádě s vodou. Dále musí na základně spojit hadice, zapojit rozdělovač a proudnice, doběhnout s nimi na svou pozici a v co nejkratším čase se stříknout sklopný terč. U mladší kategorie ovládá motorovou stříkačku dospělý vedoucí družstva, u starší kategorie jeden z členů družstva (SH ČMS, © 2016).

4.4.3 Štafeta 4 x 60 m

Této disciplíny se účastní min. 4 děti, družstvo může mít 4členné štafety 2 (8 dětí). Celá štafeta se skládá ze 4 úseků, na kterých jsou různé úkoly. Po proběhnutí svým úsekem si předávají děti štafetovou proudnici (na hlasový pokyn) se kterou plní svůj úsek.

1. úsek – přeběhnout 4 m dlouhou a 18 cm širokou kladinu (příloha č. 3).
2. úsek – přeskočit překážku vysokou 70 cm (dívký), nebo bariéru vysokou 150 cm (chlapeci).
3. úsek – přenést přenosný hasicí přístroj (dále PHP) na vzdálenost 5 m.
4. úsek – vzít ze země dvě hadice v kotouči, spojit dvě vnitřní koncovky, zapojit třetí koncovku do rozdělovače a na čtvrtou koncovku napojit proudnici a doběhnout do cíle (SH ČMS, © 2016).

4.4.4 Požární útok s překážkami CTIF

Tuto disciplínu plní jen děti z kategorie Starší hasiči, a to pro svou náročnost na provedení. Disciplíny se účastní 9 dětí z družstva. Cílem je proběhnout celou trasu, v délce 75 m, která je však rozdělena na 3 úseky. Děti musí překonat všechny překážky a splnit úkoly ve svém úseku na trase, zbylé úseky jen volně probíhají. Zvláštností této disciplíny je to, že žádné z dětí po celou dobu plnění disciplíny nesmí promluvit, či ze sebe vydat jakýkoliv zvuk (např. pozor či au). Na prvním úseku musí všichni přeskočit 1,8 m dlouhý vodní příkop, překonat 0,7 m vysokou překážku, prolézt 6 m dlouhým, 0,8 m vysokým tunelem (příloha č. 3) a přeběhnout 2 m dlouhou a 0,2 m širokou lavičku. Cestou 4 děti spojují hadice, které si vzaly na startu. Po spojení probíhají druhý úsek až do třetího úseku, kde na stojanu visí obrázky uzlů, které musejí uvázat. Mezitím další

4 děti probíhají první úsek s překážkami bez hadic až do druhého úseku, kde stříkají džberovými stříkačkami do nástřikových terčů. Poté běží do třetího úseku, kde jsou na stojanu obrázky s technickými požárními prostředky, které leží pod stojanem a děti musí přiřadit správný prostředek k obrázku. Po splnění všech úkolů se děti seřadí v cíli a zvednutím ruky ukončí plnění disciplíny (SH ČMS, © 2016).

4.4.5 Štafeta CTIF

Této disciplíny se účastní 9 dětí (min. 7), na trase je 9 úseků. Dítě po proběhnutí svého úseku předá štafetovou proudnici dalšímu dítěti, a to s ní plní svůj úsek. Při počtu 8 dětí se spojují úseky 3 a 4. Při počtu 7 dětí se navíc spojuje úsek 7 a 8.

1. úsek – musí se překonat 2 m vysoká žebříková stěna.
2. úsek – jen se volně probíhá.
3. úsek – přenáší se hadice v kotouči na vzdálenost 5 m a odkládá se na desku.
4. úsek – jen se volně probíhá.
5. úsek – podlézá se 0,8 m vysoká překážka.
6. úsek – dítě přeskakuje 0,6 m vysokou překážku.
7. úsek – přenáší se PHP na vzdálenost 5 m a odkládá se na desku (příloha č. 3).
8. úsek – jen se volně probíhá.
9. úsek – zde se spojují připravené hadice dvěma koncovkami k sobě, třetí koncovka se spojí s rozdělovačem a na poslední se zapojí proudnice, se kterou pak dítě probíhá cílem (SH ČMS, © 2016).

4.4.6 Štafeta požárních dvojic

Této disciplíny se může účastnit celé 10členné družstvo (2 štafety), avšak je možné zaběhnout i v počtu 5 dětí (1 štafeta) nebo 9 dětí (1 kapitán pro obě štafety). Po odstartování běží kapitáni 35 m rovně ke kuželu, ten oběhnou a běží zpět. Po proběhnutí cílem vybíhá první dvojice ze štafety. Jeden nese hadici v kotouči a druhý proudnici. V cca polovině trasy je hydrantový nástavec, na který se napojí koncovka z hadice a na druhou se napojí proudnice. Proudnice se odkládá na čáru, poté obě děti oběhnou kužel a vrací se do cíle. Po proběhnutí cílem vybíhá druhá dvojice štafety, děti oběhnou kužel, první z dvojice sbírá proudnici, odpojuje hadici z hydrantu a proudnici z hadice. Dobíhá do cíle. Mezitím druhý z dvojice začne stáčet hadici (příloha č. 3) a po dotočení vybíhá a běží do cíle (SH ČMS, © 2016).

5 Cíle, výzkumná otázka a hypotézy práce

5.1 Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je

prozkoumat situaci v požárním sportu ve vztahu k dětem s postižením na území bývalého okresu České Budějovice.

Dílčí cíle bakalářské práce:

1. Zjistit, zda lze přizpůsobit požární sport a jeho jednotlivé disciplíny pro děti s postižením.
2. Zjistit, zda vedoucí družstev kolektivů MH vědí, jak pracovat s dětmi s postižením a nakolik jsou ochotní přijmout dítě s postižením do kolektivu MH.

5.2 Výzkumná otázka

VO: Lze disciplíny požárního sportu v plném rozsahu přizpůsobit dětem s postižením?

5.3 Hypotézy práce

H1 Vědět, jak pracovat s dětmi s postižením nezávisí na pohlaví.

H2 Ochota upravit prostředí pro přijetí dítěte s postižením do kolektivu MH není závislá na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

H3 Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s postižením nezávisí na tom, zda by se jednalo o aktivní účast na závodech, nebo pouze o ostatní aktivity bez závodění.

5.4 Operacionalizace pojmů

S pojmoslovím použitým v cílech výzkumu pracuje bakalářská práce ve své teoretické části. Níže jsou uvedeny další pojmy.

Vědomosti o práci s dětmi s postižením – subjektivní pocit vedoucího mladých hasičů.

Aktivní účast na závodech – fyzická příprava, dítě se aktivně účastní požárních soutěží.

Aktivity bez účasti na závodech – všechny celoroční aktivity, patrné z přílohy č. 1. Jedná se o veškeré aktivity z výchovně vzdělávacího programu mladých hasičů.

6 Metodika

6.1 Použité metody a techniky sběru dat

Ve výzkumné části bakalářské práce byl použit **smíšený typ výzkumu**. Přístup na základě smíšených metod využívá pro jednu část výzkumu kvalitativní výzkumnou sekvenci a pro druhou část výzkumu využívá kvantitativní výzkumnou sekvenci. V konečné interpretační zprávě pak dochází k míchání výsledků (Hendl, 2012). Smíšené metody výzkumu používají míchání malých a velkých vzorků ve stejném výzkumu. Rozlišujeme Simultánní kombinování (tj. obě metody ve stejném okamžiku – Schéma QUAL-quant nebo QUANT-qual) a Sekvenční kombinování (tj. nejprve jedna metoda a pak druhá metoda – Schéma QUAL-quant nebo QUANT-qual), dále pak Triangulaci (QUANT – QUAL), kdy oba typy dat mají stejnou váhu ve výzkumu (Collins, Evans, 2015).

V kvalitativním typu výzkumu byla použita metoda sekundární analýzy dat, strategie retrospektivní interpretace. Sekundární analýza dat využívá již sesbíraná data z jiných výzkumů či projektů a jejich komparací získáme nová, dosud nevyhodnocená data. Takto můžeme získat hlubší znalosti o zkoumané problematice (Institut evaluací a sociálních analýz, © 2012). Retrospektivní interpretaci vysvětluje Thorne (1994) in Hendl (2012, s. 353) tak, že *jiní výzkumníci zkoumají nové nebo nezodpovězené otázky, které nebyly objasněny v původní studii*. V této části výzkumu byla analyzována veškerá požární dokumentace týkající se požárních disciplín hry Plamen. Cílem bylo zjistit, zda lze požární sport upravit pro děti s postižením.

V kvantitativním typu výzkumu byla použita metoda dotazování, technika dotazník. Kvantitativní výzkum můžeme definovat dle Chrástky (2016, s. 11) *jako záměrnou a systematickou činnost, při které se empirickými metodami zkoumají (ověřují, verifikují, testují) hypotézy o vztazích mezi pedagogickými jevy*. Pro realizaci dotazovací techniky byl použit elektronický dotazník, který byl sestaven z 11 otázek. Elektronický dotazník se skládal z 10 uzavřených otázek a 1 otevřené otázky viz příloha č. 2.

Data z kvantitativní části výzkumu byla zpracována metodami popisné a matematické statistiky. Všechny výpočty byly provedeny a výstupy vytvořeny v programu STATISTICA EN 13. Zvolená hladina významnosti činila 0,05. V rámci matematické statistiky byly testovány statistické hypotézy pomocí statistických testů. Závislost dvou ordinálních proměnných byla testována pomocí testu nezávislosti, založeném na

Spearmanově korelačním koeficientu (H2). Rozdíly v hodnotách ordinálních proměnných pro 2 skupiny dle pohlaví byly testovány pomocí Mann-Whitneyho testu (H1). Rozdíly v hodnotách ordinálních proměnných pro dvojici opakovaných měření byly testovány pomocí Wilcoxonova párového testu (H3). Statistické testy byly doplněny grafickými výstupy: bodový frekvenční graf a kategorizovaný histogram.

6.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor byl tvořen respondenty – vedoucími družstev kolektivů mladých hasičů z bývalého okresu České Budějovice. Vycházela jsem z počtu aktivních vedoucích mládeže za rok 2018. Ve výroční zprávě je v Českobudějovickém okrese uveden počet 206 vedoucích.

6.3 Proces sběru dat do kvantitativní části výzkumu

SH ČMS je rozděleno do krajů a dále pak do okresů. Každý okres má svou Okresní odbornou radu mládeže (dále OORM), která má na starosti daný okres. OORM České Budějovice je 11členná - 10 členů a 1 vedoucí. Na základě ústní domluvy s vedoucími kolektivů mládeže Českobudějovického okresu, s vedoucím OORM a jedním z členů (má na starosti elektronickou komunikaci mezi jednotlivými SDH) byl elektronický dotazník rozeslán přes OORM všem vedoucím mládeže ve všech SDH, které spadají do okresu České Budějovice. Vedoucí mládeže jej dále přeposlali svým vedoucím a instruktorům družstev mladých hasičů.

Sběr dat probíhal v období od listopadu 2019 do prosince 2019. Elektronický dotazník byl rozeslán 206 vedoucím a instruktorům mládeže. Dotazník otevřelo 174 vedoucích, avšak dokončilo jej a odeslalo 108 vedoucích. Návratnost činí 52,43 %.

6.4 Etická pravidla

Výzkum probíhal v souladu se zákonem 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů. Součástí rozesílaného dotazníku byla krátká anotace, ve které byli všichni respondenti seznámeni s cíli výzkumu a s anonymitou poskytnutých odpovědí a dali k tomuto svůj souhlas. Veškeré vyplněné dotazníky mám uložené ve svém osobním archivu.

Fotografie, uveřejněné v příloze, jsou foceny se souhlasem rodičů dětí, které jsou členy SH ČMS. Souhlas je udělen v souladu s pravidly GDPR na základě vyplnění a podepsání

Přihlášky a evidenční karty člena SH ČMS – mladý hasič (příloha č. 4). Fotografie pro potřeby této práce byly autorkou pořízeny jako ilustrační, a to se souhlasem organizace.

6.5 Zpracování výsledků výzkumu

Výsledky výzkumu jsou členěny do dvou samostatných kapitol. Výsledky kvalitativního výzkumu jsou prezentovány formou prostého textu a výsledky kvantitativního výzkumu jsou prezentovány pomocí grafů a tabulek.

7 Výsledky kvalitativní části výzkumu

Výsledky sekundární analýzy vycházejí z členění požárního sportu pro děti, viz kapitola č. 4. Obsahují doporučení specifik, která byla navržena ve vztahu k základním typům postižení včetně ADHD. Odpovídají na výzkumnou otázku, zda lze disciplíny požárního sportu v plném rozsahu přizpůsobit dětem s postižením.

7.1 *Specifika Závodu požární všestrannosti pro děti s postižením*

Děti se zrakovým postižením je třeba navádět hlasem a jedno z dětí by při běhu dělalo traséra. Na střelbě je nutné umožnit střílet se zvukovým laserovým zaměřováním, dále by obrázky byly upravené pro hmatové vnímání a kartičky s názvy uzlů by měly popisky v Braillově písmu.

Dětem se sluchovým postižením umožnit odpovídat písemně, pokud neovládají mluvenou češtinu a nikdo z rozhodčích na stanovištích by neovládal znakový jazyk.

U dětí s tělesným postižením záleží na jejich omezení. Obecně děti s amputacemi či vrozenými vadami končetin mohou při používání kompenzačních pomůcek (protézy) úspěšně zvládnout všechna stanoviště. Děti na vozíku, či jinak nepohyblivé se závodu účastnit nemohou. Děti s lehkým tělesným postižením by byly plnohodnotnými členy hlídky.

Děti s intelektovým postižením se mohou tohoto závodu zúčastnit, pokud to dovolí úroveň jejich mentálních schopností. Při nácviku dovedností pro jednotlivá stanoviště je třeba využít individuální přístup, mít trpělivost, dostatek času, být důsledný a využít vhodné motivace. Děti s lehkým intelektovým postižením by byly plnohodnotnými členy hlídky. U dětí se středně těžkým intelektovým postižením záleží na jejich možnostech a individuálních limitech.

Děti s ADHD se také mohou účastnit této disciplíny, pokud při nácviku dovedností budou použity metody práce pro děti s ADHD.

7.2 *Specifika Požárního útoku pro děti s postižením*

Zrakové postižení: základem jakékoliv disciplíny je zajištění bezpečnosti pro všechny zúčastněné. Vzhledem k nemožnosti zajištění ticha – motorová stříkačka vydává hluk cca 100 dB (Petr, © 2014) není možné navádět dítě hlasem. Tato disciplína je extrémně

nebezpečná i pro děti vidící. Doporučuji pouze pro děti, které mají nejlehčí vady zraku. Př. dítě vidí jen na jedno oko. Riziko úrazu je příliš velké.

Sluchové postižení: při nácviku této disciplíny je potřeba využít specifické metody pro nácvik pohybových aktivit pro děti se sluchovým postižením. Při samotném závodu je potřeba změnit startování. Běžně děti startují na zvukový signál, mohou však být odstartovány mávnutím praporku. Pokud by se během závodu něco nepovedlo (spojení hadic...) sluchově postižené dítě vše vidí a může reagovat na nebezpečí (odběhne, uskočí stranou...). Vhodná komunikace s vedoucím družstva a ostatními členy je základním předpokladem pro integraci dítěte se sluchovým postižením do kolektivu MH.

Tělesné postižení: platí stejné podmínky jako při plnění Závodu požární všestrannosti. Děti s kompenzačními pomůckami (protézy) se mohou této disciplíny zúčastnit. Lehké tělesné postižení při plnění této disciplíny není kontraindikací.

Intelektové postižení: Lehké intelektové postižení není na závod pro plnění této disciplíny. Vše závisí na předcházejícím nácviku této disciplíny vhodnými metodami a na individuálním přístupu k dítěti. U dětí se středně těžkým mentálním postižením opět záleží na jejich individuálních schopnostech, dovednostech a jejich limitech.

Děti s ADHD: při plnění této disciplíny nemusí dojít k žádným úpravám. Pouze při práci s dětmi s ADHD je vhodné využít speciální metody nácviku, obrnit se trpělivostí, vyčlenit si více času a být důsledný. Vhodné je děti chválit za každé správné chování a vhodně je motivovat.

7.3 Specifika Štafety 4 x 60 m pro děti s postižením

Zrakové postižení: za vhodně upravitelné úseky této štafety považují úsek s překážkou či úsek s přenášením PHP. Při běhu může dítě využít traséra a na jeho pokyn by přiskočilo překážku. Vršek překážky může být natřený výraznou barvou a případně by na překážku mohl být umístěn zvukový signál. Při přenášení PHP lze opět využít traséra, držátko na PHP natřít výraznou barvou a taktéž na něj umístit zvukový signál. Na pokyn traséra by dítě položilo PHP na předem připravenou, výrazně natřenou desku. První a poslední úsek štafety bych vzhledem k velkému riziku úrazu nedoporučila.

Sluchové postižení: úpravu vyžaduje startování, startovat na zrakový podnět (praporek). Předem by si děti musely domluvit zvukový signál (výkřik, písknutí...) na předávání

štafety, pokud by dítě se sluchovým postižením neovládalo mluvenou řeč. Při očekávání předávky jemu se bude dívat za sebe a sledovat spoluhráče. Jiné úpravy nejsou potřeba. Vhodný komunikační systém v kolektivu je nezbytností.

Tělesné postižení: všeobecně záleží na pohybových možnostech a dovednostech dítěte. Děti s kompenzačními pomůckami (protézy) nikoliv však na vozíku, mohou tuto disciplínu bez problémů zvládnout. Lehké tělesné postižení není překážkou.

Intelektové postižení: opět platí, že zvládnutí této disciplíny je v kompetenci trenéra a ve vhodné motivaci dítěte. Lehké mentální postižení není problémem pro účast na této disciplíně. Vhodný je individuální přístup, trpělivost, názornost a dostatek času pro nácvik. U středně těžkého mentálního postižení vše závisí na schopnostech a dovednostech konkrétního dítěte.

Děti s ADHD: nejsou potřeba žádné úpravy disciplíny, pouze nutná změna přístupu k těmto dětem.

7.4 Specifika Požárního útoku s překážkami CTIF pro děti s postižením

Zrakové postižení: pro nemožnost slovní navigace od členů družstva (při této disciplíně se nesmí mluvit), nutnost povolit dítěti traséra, nebo vedení za paži svým spoluhráčem. Ten jej bude navádět předem smluvenými dotyky ruky (poklepání = přeskoky, zatahání = tunel). Na stojanech by obrázky byly uzpůsobeny pro hmatové vnímání či opatřeny popiskem v Braillově písmu. Příkop, překážka, lavička, tunel i stojany je třeba natřít výraznou barvou a je možnost umístit na ně zvukový signál.

Sluchové postižení: vzhledem k nutnosti mlčení po celou dobu plnění disciplíny nejsou nutné žádné úpravy. Děti startují na povel svého velitele – rozeběhnou se, a končí na povel zvednutí ruky.

Tělesné postižení: děti s lehkým tělesným postižením se mohou této disciplíny účastnit, avšak vše závisí na jejich schopnostech a dovednostech. Lavička, přes kterou musí děti přeběhnout je vratká a děti musí mít velmi dobrou rovnováhu.

Intelektové postižení: tuto disciplínu plní pouze děti z kategorie Starší hasiči, protože je složitá na pochopení a správné provedení. Děti s horní hranicí lehké mentální retardace jsou schopny se tuto disciplínu naučit, pokud budou mít dostatek času a správné vedení.

Dětem s mentálním postižením při spodní hranici pásma a dětem se středně těžkým mentálním postižením bych tuto disciplínu nedoporučila z důvodů její náročnosti.

Děti s ADHD: není potřeba žádná úprava disciplíny, pouze změna přístupu k dítěti, při nácviku této disciplíny.

7.5 Specifika Štafety CTIF pro děti s postižením

Zrakové postižení: ideální úsek je volné probíhání, případně přeskok. Vhodné povolit dítěti traséra, na jeho slovní pokyny předávání štafety a případně přeskok. Úsek podlézání, přenášení hadice a PHP je možné také upravit. Překážky natřít výraznými barvami a doplnit zvukovým signálem. Nedoporučila bych úsek se žebříkovou stěnou a úsek se spojováním hadic pro velké riziko úrazu.

Sluchové postižení: nutná úprava startování, startovat na zrakový signál (praporek). Předem domluvit signál (výkřik, písknutí) na předání štafetové proudnice, případně se dítě bude dívat za sebe a sledovat spoluhráče, který mu štafetu předává.

Tělesné postižení: zvládnutí této disciplíny závisí na konkrétním postižení dítěte. Obecně lze říct, že děti s lehkým tělesným postižením a vhodnými kompenzačními pomůckami mohou tuto disciplínu zvládnout.

Intelektové postižení: i zde bych doporučila úseky volného probíhání, ale při vhodném nácviku, motivaci a dostatku času by neměl být problém na žádném z úseků. Děti s lehkým mentálním postižením se mohou této disciplíny účastnit bez omezení. U dětí se středně těžkým mentálním postižením vše závisí na jejich pohybových dovednostech.

Děti s ADHD: ani zde není potřeba žádná úprava disciplíny. Vhodný přístup, dodržování pravidel a vhodná motivace je základem pro práci s dětmi s ADHD.

7.6 Specifika Štafety požárních dvojic pro děti s postižením

Zrakové postižení: ideální volbou je úsek velitele, zapojení proudnice či motání. Vhodné je povolit dítěti traséra, který bude dítě slovně navádět. Doporučuji kužel, hydrant i proudnici ve výrazných barvách a také na hydrant a kužel umístit zvukový signál.

Sluchové postižení: pouze upravit startování – na zrakový signál. Jiné úpravy nejsou nutné.

Tělesné postižení: žádná úprava disciplíny není nutná, děti s lehkým tělesným postižením a vhodnými kompenzačními pomůckami tuto disciplínu zvládnou.

Intelektové postižení: taktéž není nutná žádná úprava disciplíny, pouze využít vhodné metody nácviku a provádění pohybových aktivit.

Děti s ADHD: pro nácvik pohybových aktivit využít vhodné metody pro děti s ADHD.

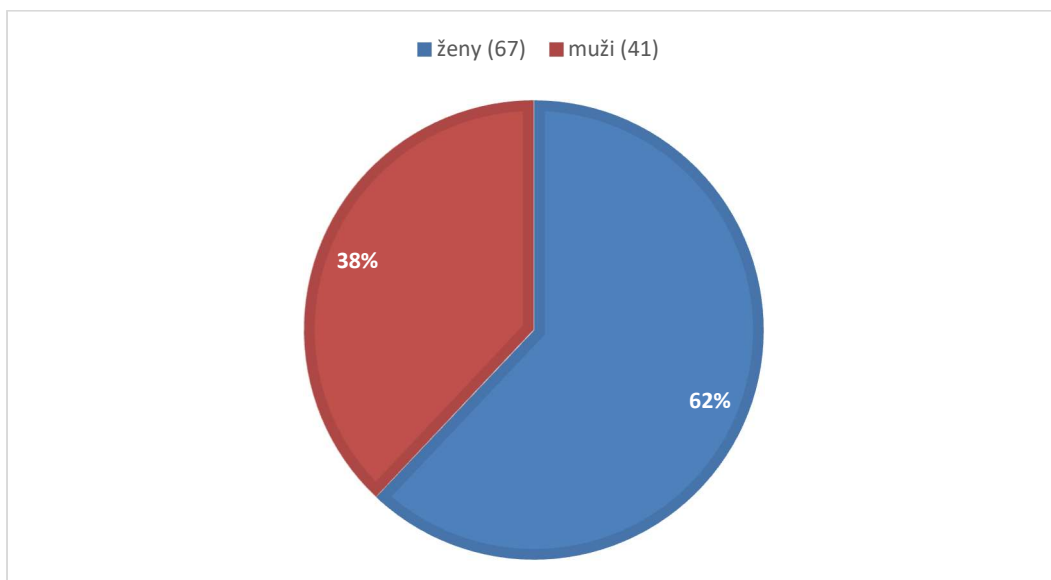
8 Výsledky kvantitativní části výzkumu

Výsledky kvantitativní části výzkumu jsou reprezentovány pomocí grafů (popisná statistika) a pomocí tabulek, bodových frekvenčních grafů a kategorizovaných histogramů (statistické zpracování hypotéz).

8.1 Popisná statistika

V rámci popisné statistiky bylo vyhodnocení jednotlivých otázek elektronického dotazníku zobrazeno pomocí výsečových a sloupcových grafů, které znázorňují jednotlivé odpovědi respondentů. Byly vypočteny absolutní a relativní četnosti.

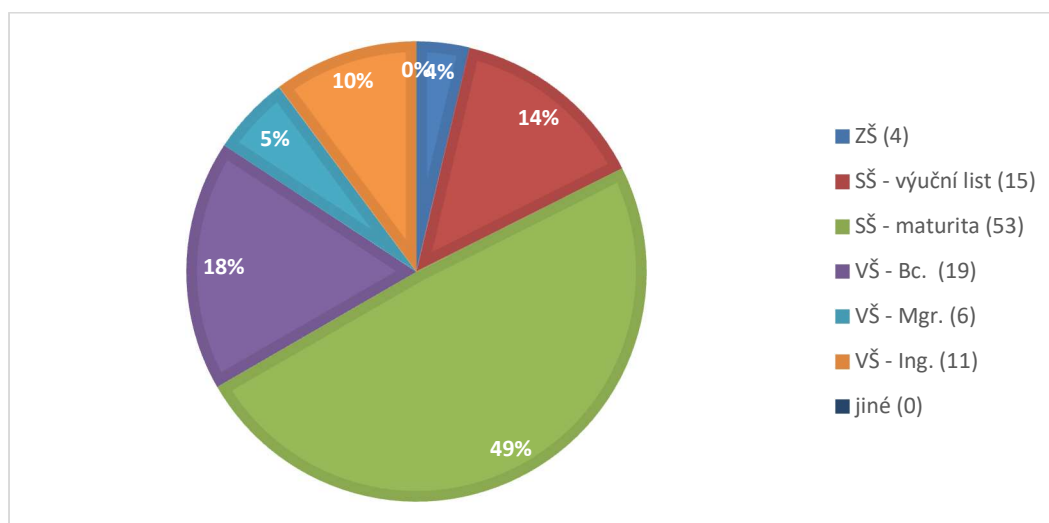
Graf č. 1 – Pohlaví

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

Vedoucích mládeže SDH je více žen. V závorkách legendy jsou uvedeny počty odpovědí.

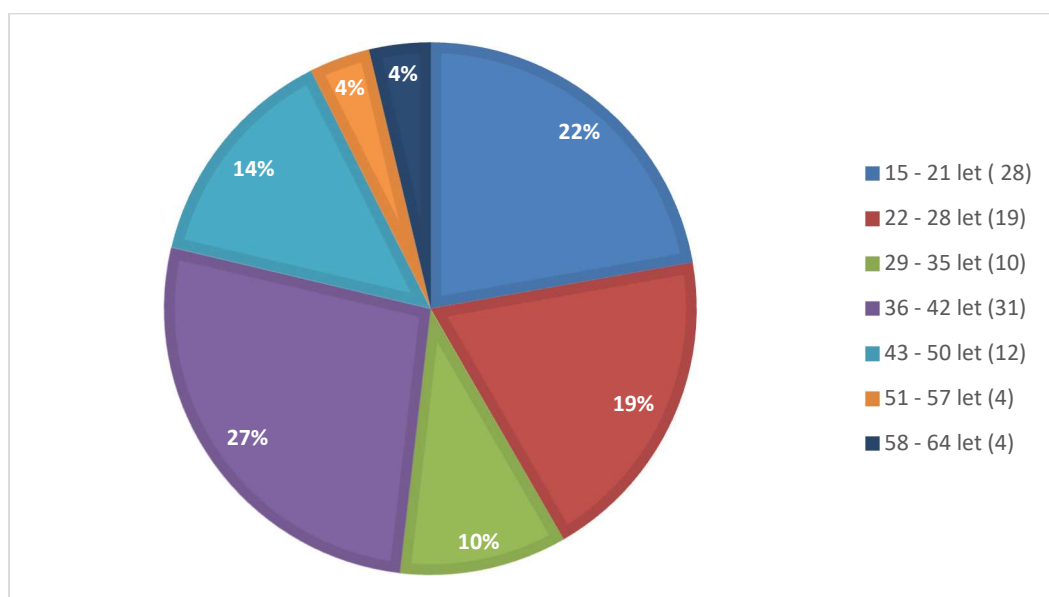
Graf č. 2 – Vaše vzdělání (ukončené případně probíhající)

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

Základní vzdělání vedoucích mládeže je dáno jejich věkem. Stát se instruktorem lze již v 15 letech. Nejvíce vedoucích má středoškolské vzdělání s maturitou. V závorkách legendy jsou uvedeny počty odpovědí.

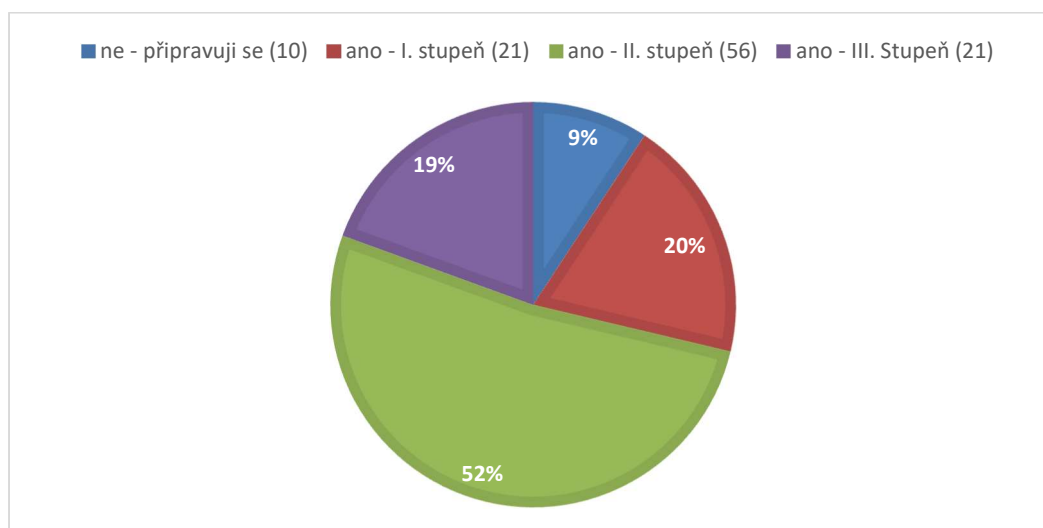
Graf č. 3 – Váš věk

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

Max. hodnota věku je 64 let a min. 15 let. Průměrný věk vedoucích mládeže je 33,5 roků. V závorkách legendy jsou uvedeny počty odpovědí.

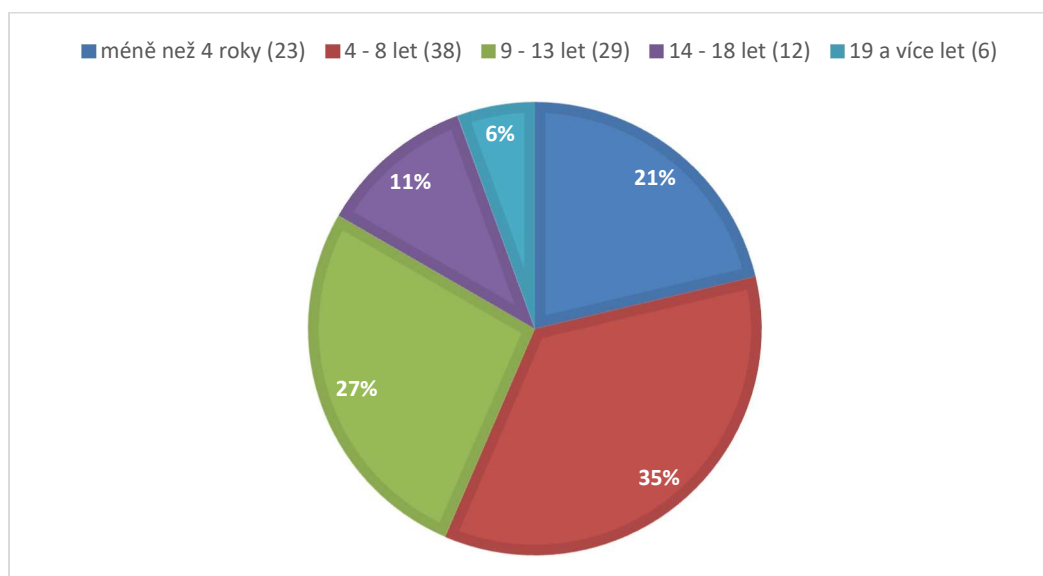
Graf č. 4 - Máte platné zkoušky vedoucího SH ČMS?

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

Vedoucí mládeže bez zkoušek se na ně teprve připravují. Zkoušky se konají vždy 1x za 2 roky. Nejčastěji mají vedoucí zkoušky II. stupně. V závorkách legendy jsou uvedeny počty odpovědí.

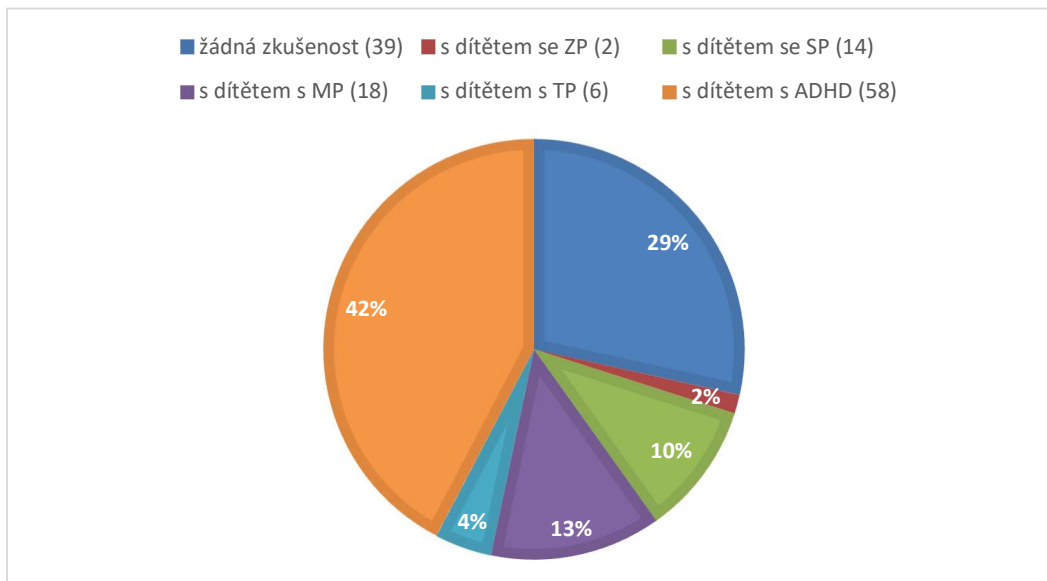
Graf č. 5 - Jak dlouho se věnujete práci s dětmi v SDH?

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

Délka praxe s dětmi není závislá na věku ani na stupni hasičských zkoušek. Pokud se požárnímu sportu někdo věnuje od dětství a později zůstane i jako vedoucí, tak tím získává mnoho let praxe. Zvyšování kvalifikace není podmínkou a není úplně závislá na délce praxe. V závorkách legendy jsou uvedeny počty odpovědí.

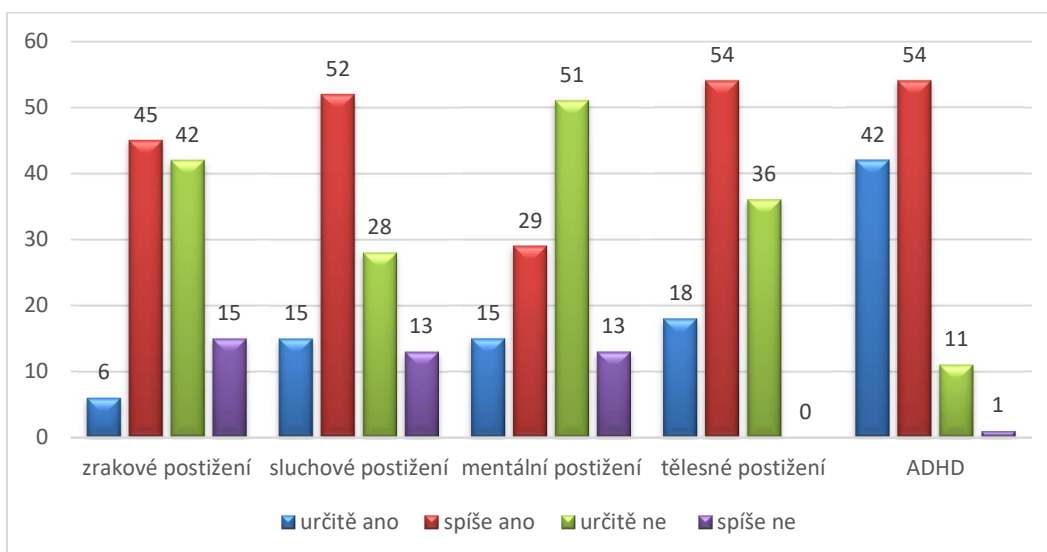
Graf č. 6 - Máte zkušenosti (setkali jste se) s prací s dítětem s postižením za Vašeho působení v SDH?

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

Z grafu vyplývá, že 71 % vedoucích má zkušenost s dítětem s postižením. Největší zastoupení mají děti s ADHD, následovány jsou kategorií bez zkušeností s dětmi s postižením. Nejméně zkušeností vedoucích s dětmi s postižením je u zrakového postižení. V závorkách legendy jsou uvedeny počty odpovědí.

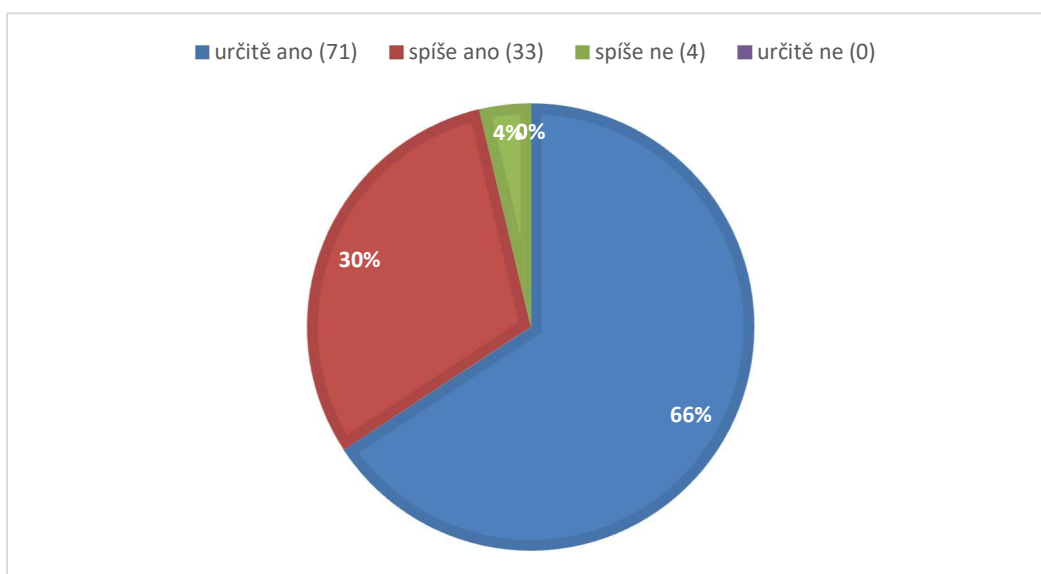
Graf č. 7 - Věděli byste jak s dítětem s postižením pracovat?

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

V grafu jsou uvedeny počty odpovědí u jednotlivých kategorií/typů postižení. Nejvíce vedoucích by vědělo, jak pracovat s dětmi s ADHD a nejméně vedoucích by vědělo, jak pracovat s dětmi s mentálním postižením. U dětí se zrakovým postižením jsou odpovědi vedoucích ohledně víry, jak s nimi pracovat přibližně stejné (47 %:53 %). U dětí se sluchovým postižením převažují odpovědi vedoucích, kteří by věděli, jak s nimi pracovat (62 %:38 %). U dětí s mentálním postižením převažují odpovědi vedoucích, kteří by nevěděli, jak s nimi pracovat (59 %:41 %). U dětí s tělesným postižením také převažují odpovědi vedoucích, kteří by věděli, jak s těmito dětmi pracovat (67 %:33 %). V závorkách jsou uvedeny procentuální poměry počtů kladných (věděli by) a záporných (nevěděli by) odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla).

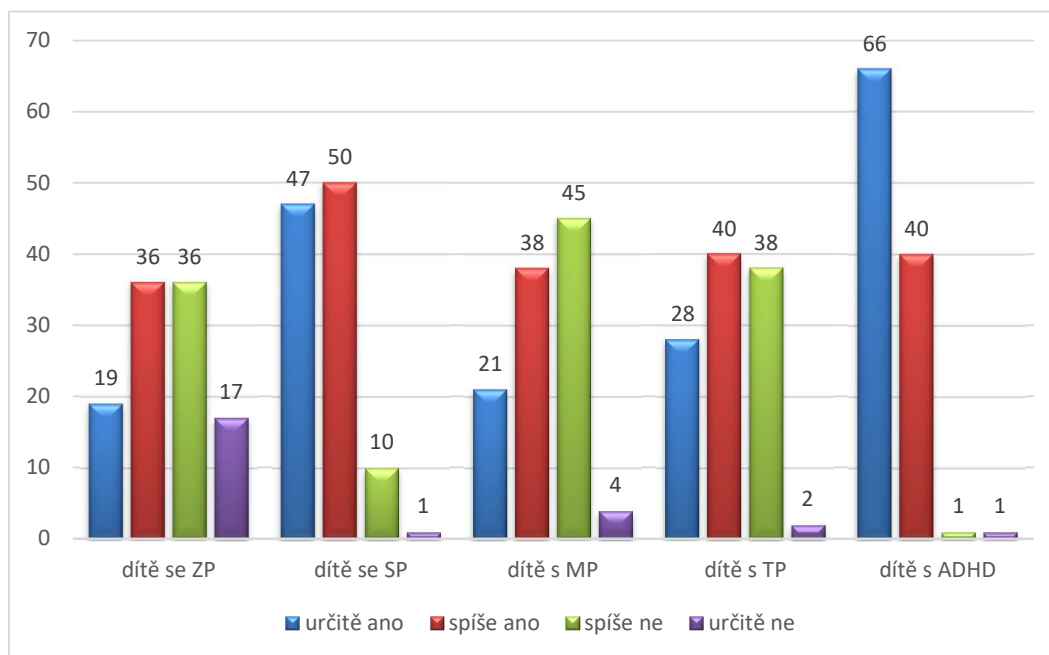
Graf č. 8 – Pokud byste si nevěděl/a rady, jak pracovat s dítětem s postižením, byl/a byste ochotný/á si informace o daném postižení vyhledat (knihy, internet, školení, rada odborníka...)?

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019.

Většina vedoucích mládeže - 96 %, je ochotných si vyhledat informace o dětech s postižením, zúčastnit se odborného školení, či vyhledat radu odborníka. V závorkách legendy jsou uvedeny počty odpovědí.

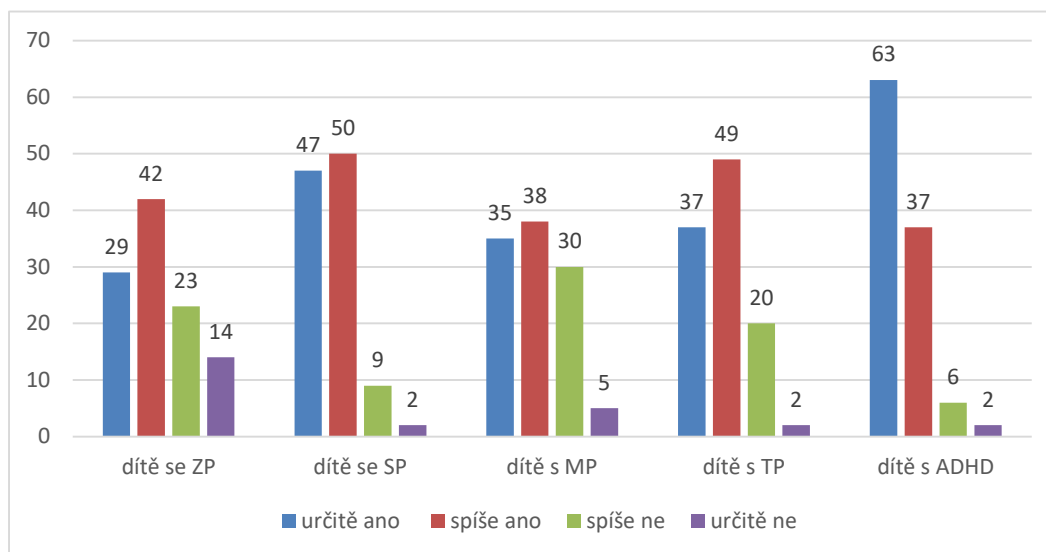
Graf č. 9 - Byl/a byste ochotný/á přijmout do svého kolektivu mladých hasičů dítě s postižením s tím, že by se aktivně účastnilo závodů?

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

Nejvíce vedoucích mládeže je ochotno přijmout do svého kolektivu mladých hasičů a připravit na závody děti s ADHD a se sluchovým postižením. Naopak nejméně vedoucích je ochotno přijmout k závodění dítě se zrakovým postižením. U dětí se zrakovým postižením je ochota a neochota přijmout tyto děti do kolektivu a nechat je závodit ve vyrovnaném poměru (51 %:49 %). U dětí se sluchovým postižením vysoce převažuje ochota začlenit je do kolektivu s účastí na závodech (90 %:10 %). U dětí s mentálním postižením mírně převažuje ochota nad neochotou, začlenit je do kolektivu s podmínkou účasti na závodech (55 %:45 %). U dětí s tělesným postižením převažuje ochota začlenit je do kolektivu s podmínkou závodění již více (63 %:37 %). Nejmarkantnější rozdíl v ochotě přijetí a začlenění dětí do kolektivu s podmínkou závodění je u dětí s ADHD (98 %:2 %). V závorkách jsou uvedeny procentuální poměry počtů kladných (ochotni přijmout a nechat závodit) a záporných (neochota přijmout s podmínkou účasti na závodech) odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla).

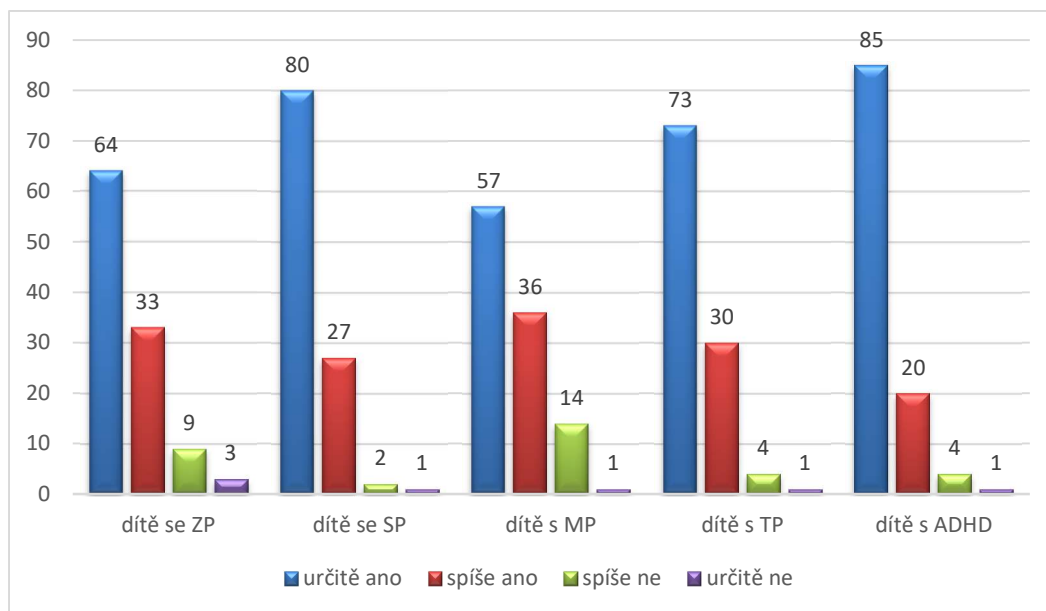
Graf č. 10 - Byl/a byste ochotný/á upravit materiál, pomůcky a prostředí pro trénování a závodění dítěte s postižením?

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

Nejvíce jsou vedoucí mladých hasičů ochotni upravit prostředí, pomůcky a materiál pro trénování a závodění dětí s ADHD a nejméně ochotní s úpravou jsou u dětí se zrakovým postižením. Celkově však převažuje ochota upravit prostředí, pomůcky a materiál pro děti s postižením, nad neochotou. U dětí se zrakovým postižením je poměr kladných (ochota) a záporných (neochota) odpovědí 66 %:34 %. U dětí se sluchovým postižením je poměr kladných (ochota) a záporných (neochota) odpovědí 90 %:10 %. U dětí s mentálním postižením je poměr kladných (ochota) a záporných (neochota) odpovědí 78 %:32 %. U dětí s tělesným postižením je poměr kladných (ochota) a záporných (neochota) odpovědí 80 %:20 %. Opět největší rozdíl kladných (ochota) a záporných (neochota) odpovědí je u dětí s ADHD, a to v poměru 93 %:7 % pro ochotu upravit vše pro začlenění dětí s tímto postižením do kolektivu mladých hasičů.

Graf č. 11 - Byl/a byste ochotný/á přijmout do svého kolektivu mladých hasičů dítě s postižením s tím, že by nezávodilo, avšak jinak by se účastnilo všech ostatních aktivit – výlety, besedy, tábory, soutěž Požární ochrana očima dětí, odznaky odbornosti, brigády... (plnění okruhů celoroční činnosti)?

Zdroj: Vlastní výzkum, 2019

Většina vedoucích mládeže (93 %) je ochotna přijmout do svého kolektivu dítě s postižením, které by se však neúčastnilo závodů. U dětí se zrakovým postižením je tato ochota vyjádřena v poměru 89 %:11 %. U dětí se sluchovým postižením je ochota přijmout tyto děti do kolektivu mladých hasičů, avšak bez účasti na závodech v poměru 98 %:2 %. U dětí s mentálním postižením je poměr ochotných a neochotných vedoucích 86 %:14 %. U dětí s tělesným postižením je poměr ochotných a neochotných vedoucích 95 %:5 %. U dětí s ADHD je poměr ochotných a neochotných vedoucích k přijetí dítěte s touto diagnózou, avšak bez účasti na závodech 96 %:4 %. Nejmarkantnější rozdíl kladných (ochotných) a záporných (neochotných) odpovědí je u dětí se sluchovým postižením a u dětí s ADHD.

8.2 Statistické zpracování hypotéz

V rámci matematické statistiky byly testovány statistické hypotézy pomocí statistických testů. Statistické testy byly doplněny grafickými výstupy: bodový frekvenční graf a kategorizovaný histogram.

Všechny výpočty byly provedeny a výstupy vytvořeny v programu STATISTICA EN 13. Zvolená hladina významnosti činila 0,05.

H1 Vědět, jak pracovat s dětmi s postižením nezávisí na pohlaví.

H₀: Vědět, jak pracovat s dětmi se zrakovým postižením (ZP), nezávisí na pohlaví.

H_A: Vědět, jak pracovat s dětmi se zrakovým postižením, závisí na pohlaví.

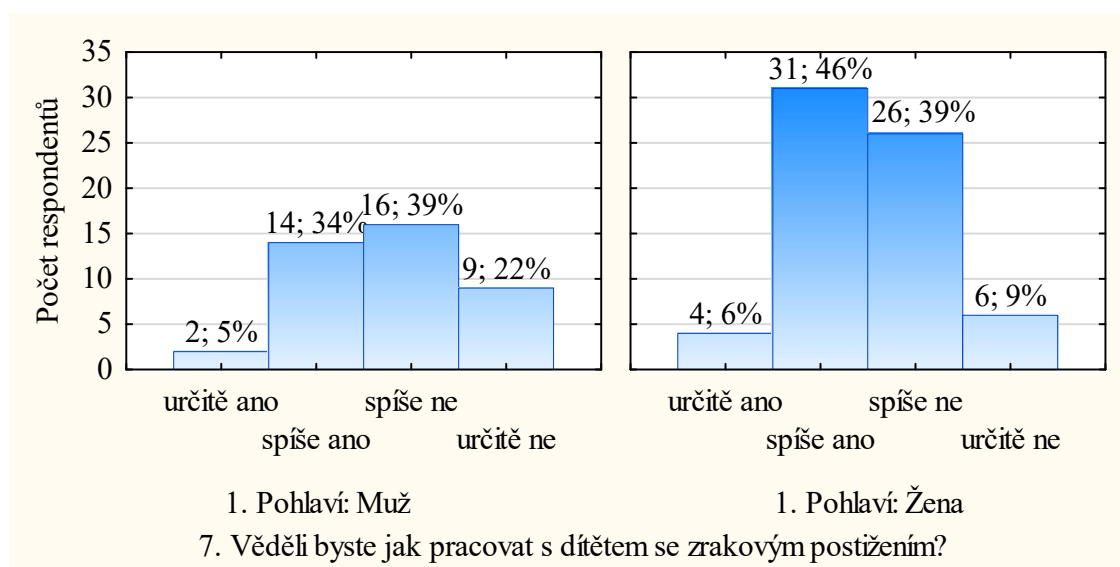
Tabulka č. 1 - Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností pro ZP

pohlaví	určitě ano		spíše ano		spíše ne		určitě ne	
	N	%	N	%	N	%	N	%
muž	2	5	14	34	16	39	9	22
žena	4	6	31	46	26	39	6	9
p-hodnota:	0,093		rozhodnutí o H ₀ :			nezamítáme		

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

Na základě relativních četností lze konstatovat, že muži ví oproti ženám o něco méně, jak pracovat s dětmi se zrakovým postižením, nicméně tento rozdíl nebyl dle Mann-Whitneyho testu statisticky významný ($p=0,093$). Nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost vědomí, jak pracovat s dětmi se zrakovým postižením, na pohlaví. Absolutní a relativní četnosti byly zobrazeny pomocí kategorizovaného histogramu.

Graf č. 12 - Vědět, jak pracovat s dětmi se ZP – muži vs. ženy

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

H₀: Vědět, jak pracovat s dětmi se sluchovým postižením (SP), nezávisí na pohlaví.

H_A: Vědět, jak pracovat s dětmi se sluchovým postižením, závisí na pohlaví.

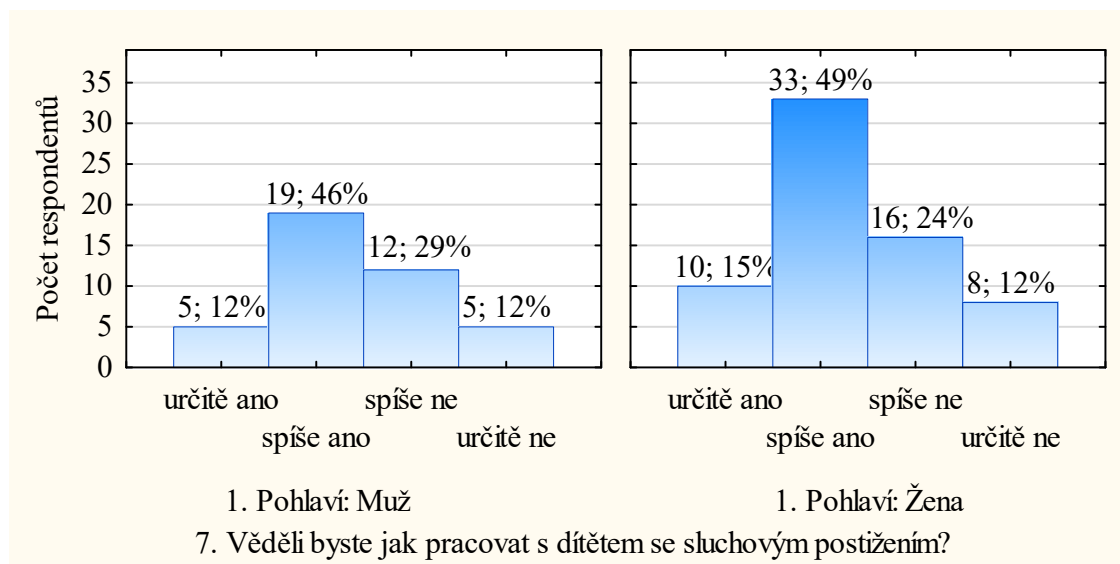
Tabulka č. 2 - Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností pro SP

pohlaví	určitě ano		spíše ano		spíše ne		určitě ne		
	N	%	N	%	N	%	N	%	
muž	5	12	19	46	12	29	5	12	
žena	10	15	33	49	16	24	8	12	
p-hodnota:	0,579		rozhodnutí o H ₀ :			nezamítáme			

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

Na základě relativních četností lze konstatovat, že mezi muži a ženami nebyl prakticky žádný rozdíl ve vědomí, jak pracovat s dětmi se sluchovým postižením. P-hodnota Mann-Whitneyho testu byla vyšší než 0,05 ($p=0,579$), nulová hypotéza tedy nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost vědomí, jak pracovat s dětmi se sluchovým postižením, na pohlaví. Absolutní a relativní četnosti byly zobrazeny pomocí kategorizovaného histogramu.

Graf č. 13 – Vědět, jak pracovat s dětmi se SP – muži vs. ženy

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

H₀: Vědět, jak pracovat s dětmi s mentálním postižením (MP), nezávisí na pohlaví.

H_A: Vědět, jak pracovat s dětmi s mentálním postižením, závisí na pohlaví.

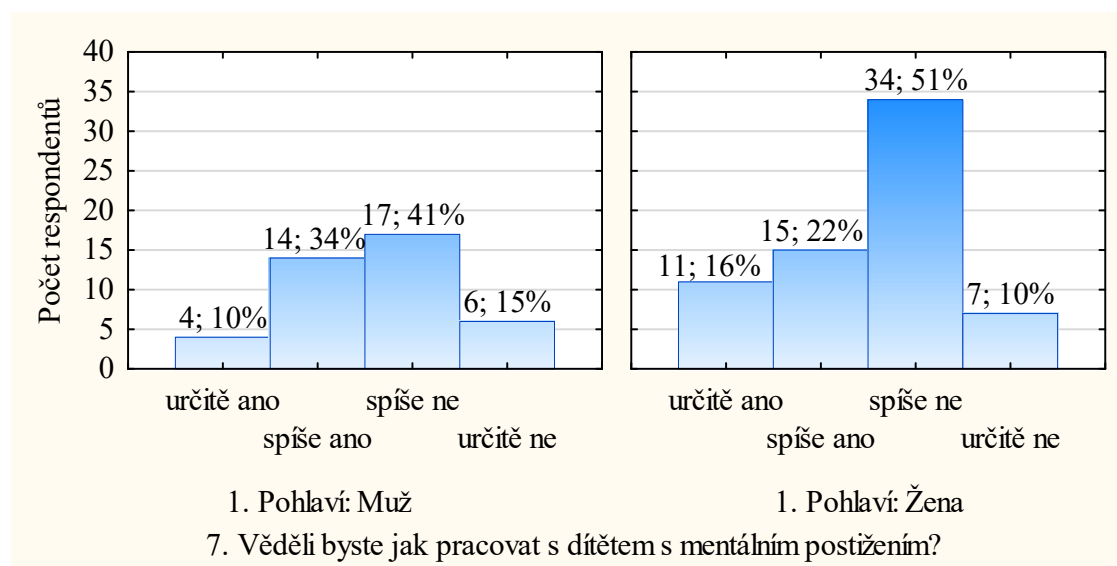
Tabulka č. 3 - Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností pro MP

pohlaví	určitě ano		spíše ano		spíše ne		určitě ne	
	N	%	N	%	N	%	N	%
muž	4	10	14	34	17	41	6	15
žena	11	16	15	22	34	51	7	10
p-hodnota:	0,897		rozhodnutí o H ₀ :			nezamítáme		

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

Na základě relativních četností lze konstatovat, že mezi muži a ženami nebyl prakticky žádný rozdíl ve vědomí, jak pracovat s dětmi s mentálním postižením. P-hodnota Mann-Whitneyho testu byla vyšší než 0,05 ($p=0,897$), nulová hypotéza tedy nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost vědomí, jak pracovat s dětmi s mentálním postižením, na pohlaví. Absolutní a relativní četnosti byly zobrazeny pomocí kategorizovaného histogramu.

Graf č. 14 – Vědět, jak pracovat s dětmi s MP – muži vs. ženy

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

H₀: Vědět, jak pracovat s dětmi s tělesným postižením (TP), nezávisí na pohlaví.

H_A: Vědět, jak pracovat s dětmi s tělesným postižením, závisí na pohlaví.

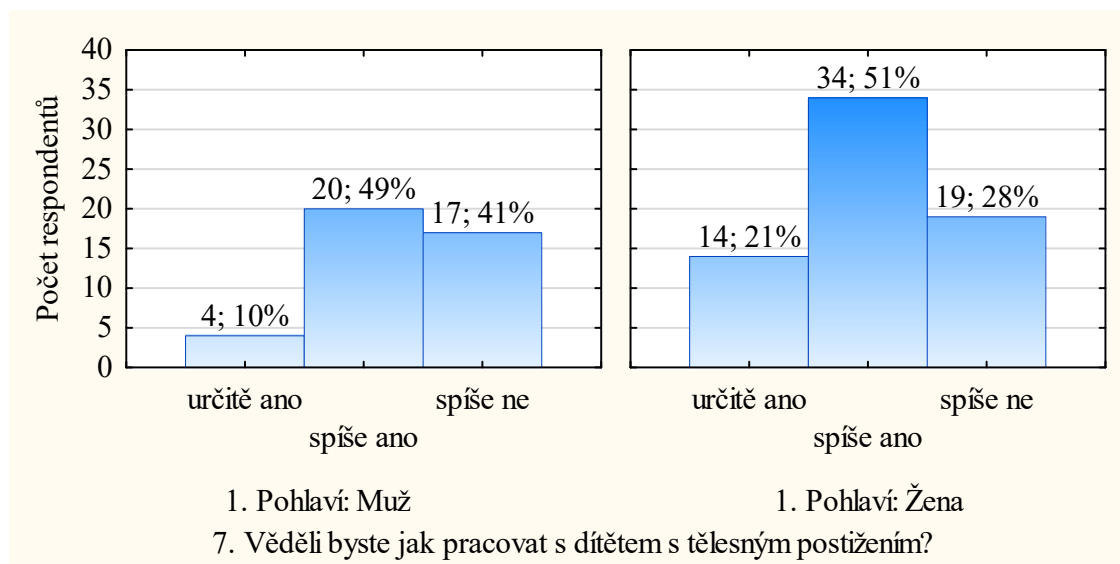
Tabulka č. 4 - Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností pro TP

pohlaví	určitě ano		spíše ano		spíše ne		určitě ne	
	N	%	N	%	N	%	N	%
muž	4	10	20	49	17	41	0	0
žena	14	21	34	51	19	28	0	0
p-hodnota:	0,081		rozhodnutí o H ₀ :			nezamítáme		

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

Na základě relativních četností lze konstatovat, že muži ví oproti ženám o něco méně, jak pracovat s dětmi s tělesným postižením, nicméně tento rozdíl nebyl dle Mann-Whitneyho testu statisticky významný ($p=0,081$). Nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost vědomí, jak pracovat s dětmi s tělesným postižením, na pohlaví. Absolutní a relativní četnosti byly zobrazeny pomocí kategorizovaného histogramu.

Graf č. 15 – Vědět, jak pracovat s dětmi s TP – muži vs. ženy

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

H₀: Vědět, jak pracovat s dětmi s ADHD, nezávisí na pohlaví.

H_A: Vědět, jak pracovat s dětmi s ADHD, závisí na pohlaví.

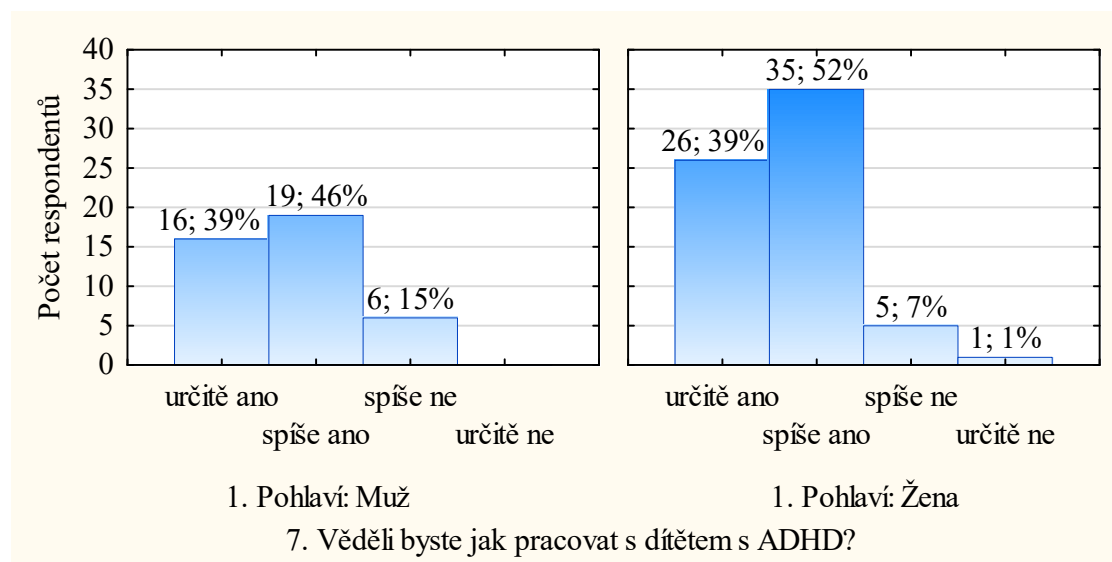
Tabulka č. 5 - Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností pro ADHD

pohlaví	určitě ano		spíše ano		spíše ne		určitě ne	
	N	%	N	%	N	%	N	%
muž	16	39	19	46	6	15	0	0
žena	26	39	35	52	5	7	1	1
p-hodnota:	0,771		rozhodnutí o H ₀ :			nezamítáme		

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

Na základě relativních četností lze konstatovat, že mezi muži a ženami nebyl prakticky žádný rozdíl ve vědomí, jak pracovat s dětmi s ADHD. P-hodnota Mann-Whitneyho testu byla vyšší než 0,05 ($p=0,771$), nulová hypotéza tedy nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost vědomí, jak pracovat s dětmi s ADHD, na pohlaví. Absolutní a relativní četnosti byly zobrazeny pomocí kategorizovaného histogramu.

Graf č. 16 – vědět, jak pracovat s dětmi s ADHD – muži vs. ženy

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

H2 Ochota upravit prostředí pro přijetí dítěte s postižením do kolektivu MH není závislá na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

H₀: Ochota upravit prostředí pro přijetí dítěte se zrakovým postižením nezávisí na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

H_A: Ochota upravit prostředí pro přijetí dítěte se zrakovým postižením závisí na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

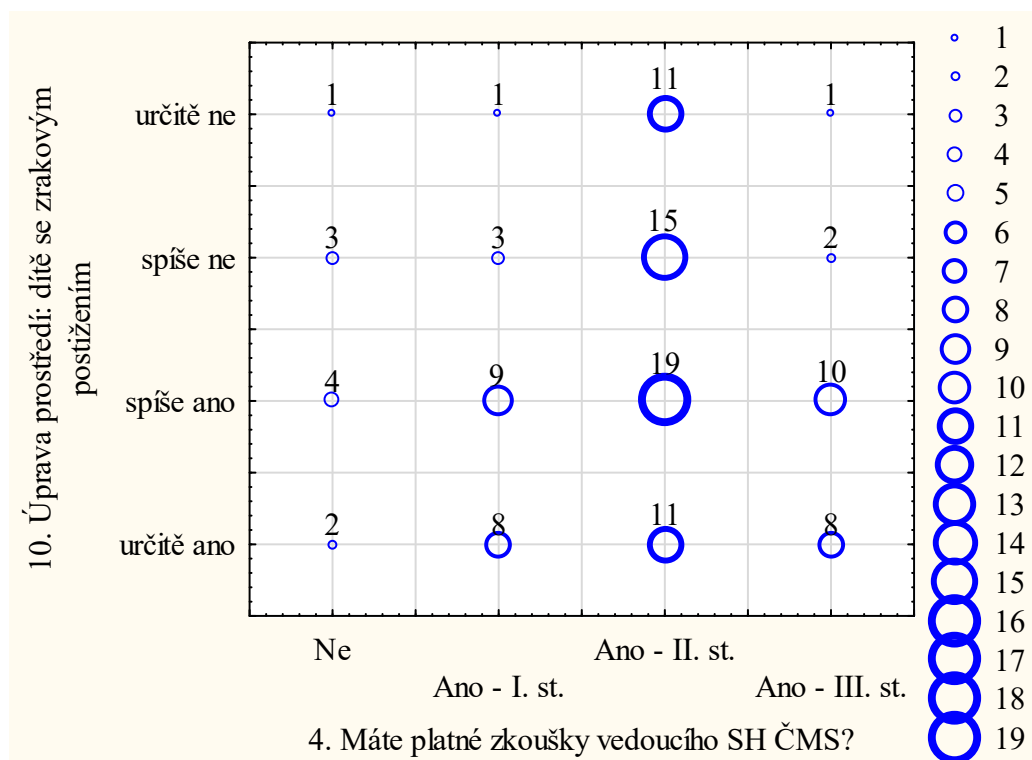
Tabulka č. 6 - Spearmanův korelační koeficient a test nezávislosti pro ZP

druh postižení	hodnota R	p-hodnota	rozhodnutí o H0	závislost prokázána
zrakové	-0,04	0,715	nezamítáme	ne

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

P-hodnota testu nezávislosti, založeném na Spearmanově korelačním koeficientu byla vyšší než 0,05, tj. nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost mezi ochotou upravit prostředí pro dítě se zrakovým postižením a stupni platných zkoušek vedoucích SDH. Četnosti jednotlivých kombinací variant odpovědí na obě otázky byly zobrazeny pomocí frekvenčního bodového grafu.

Graf č. 17 – ochota upravit prostředí pro dítě se ZP vs. stupeň zkoušek vedoucích

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

H₀: Ochota upravit prostředí pro dítě se sluchovým postižením nezávisí na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

H_A: Ochota upravit prostředí pro dítě se sluchovým postižením závisí na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

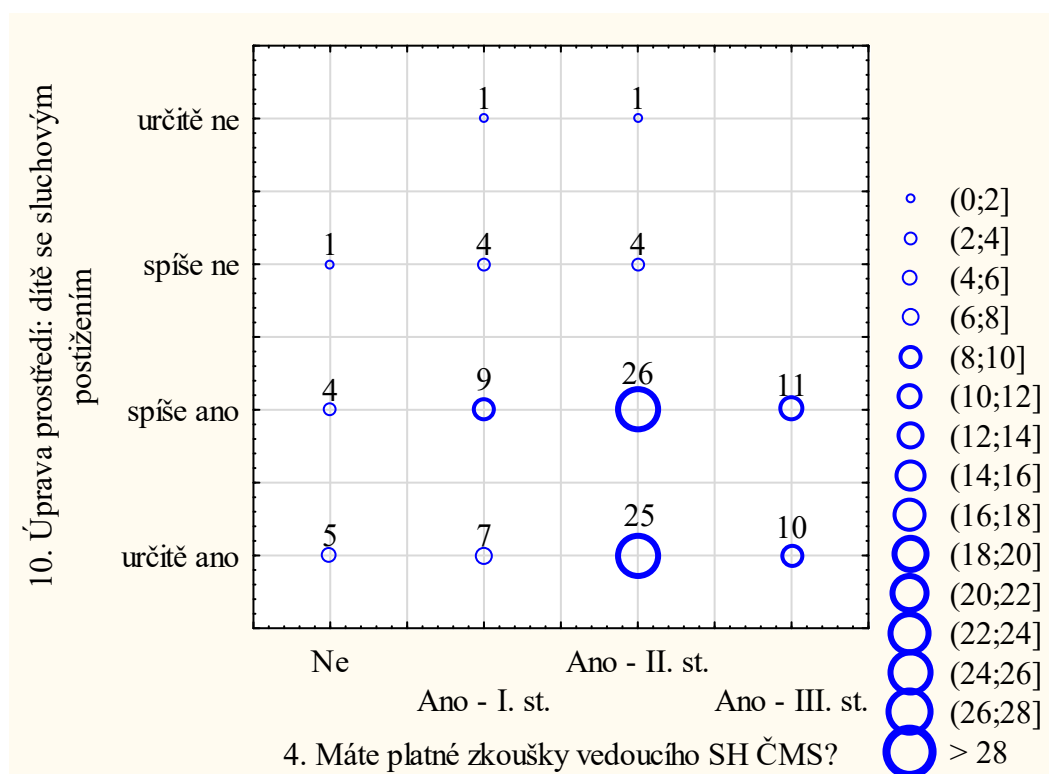
Tabulka č. 7 - Spearmanův korelační koeficient a test nezávislosti pro SP

druh postižení	hodnota R	p-hodnota	rozhodnutí o H ₀	závislost prokázána
sluchové	-0,11	0,252	nezamítáme	ne

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

P-hodnota testu nezávislosti, založeném na Spearmanově korelačním koeficientu byla vyšší než 0,05, tj. nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost mezi ochotou upravit prostředí pro dítě se sluchovým postižením a stupni platných zkoušek vedoucích SDH. Četnosti jednotlivých kombinací variant odpovědi na obě otázky byly zobrazeny pomocí frekvenčního bodového grafu.

Graf č. 18 – ochota upravit prostředí pro dítě se SP vs. stupeň zkoušek vedoucích

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

H_0 : Ochota upravit prostředí pro dítě s mentálním postižením nezávisí na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

H_A : Ochota upravit prostředí pro dítě s mentálním postižením závisí na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

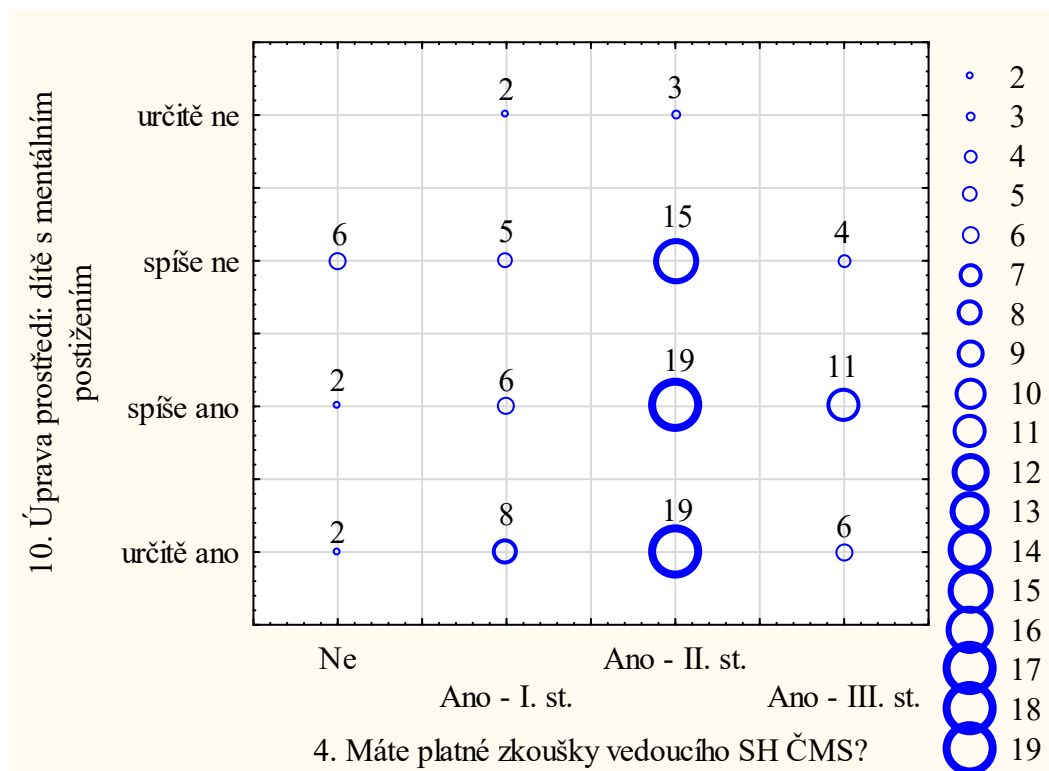
Tabulka č. 8 - Spearmanův korelační koeficient a test nezávislosti pro MP

druh postižení	hodnota R	p-hodnota	rozhodnutí o H_0	závislost prokázána
mentální	-0,10	0,283	nezamítáme	ne

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

P-hodnota testu nezávislosti, založeném na Spearmanově korelačním koeficientu byla vyšší než 0,05, tj. nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost mezi ochotou upravit prostředí pro dítě s mentálním postižením a stupni platných zkoušek vedoucích SDH. Četnosti jednotlivých kombinací variant odpovědí na obě otázky byly zobrazeny pomocí frekvenčního bodového grafu.

Graf č. 19 – ochota upravit prostředí pro dítě s MP vs. stupeň zkoušek vedoucích

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

H₀: Ochota upravit prostředí pro dítě s tělesným postižením nezávisí na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

H_A: Ochota upravit prostředí pro dítě s tělesným postižením závisí na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

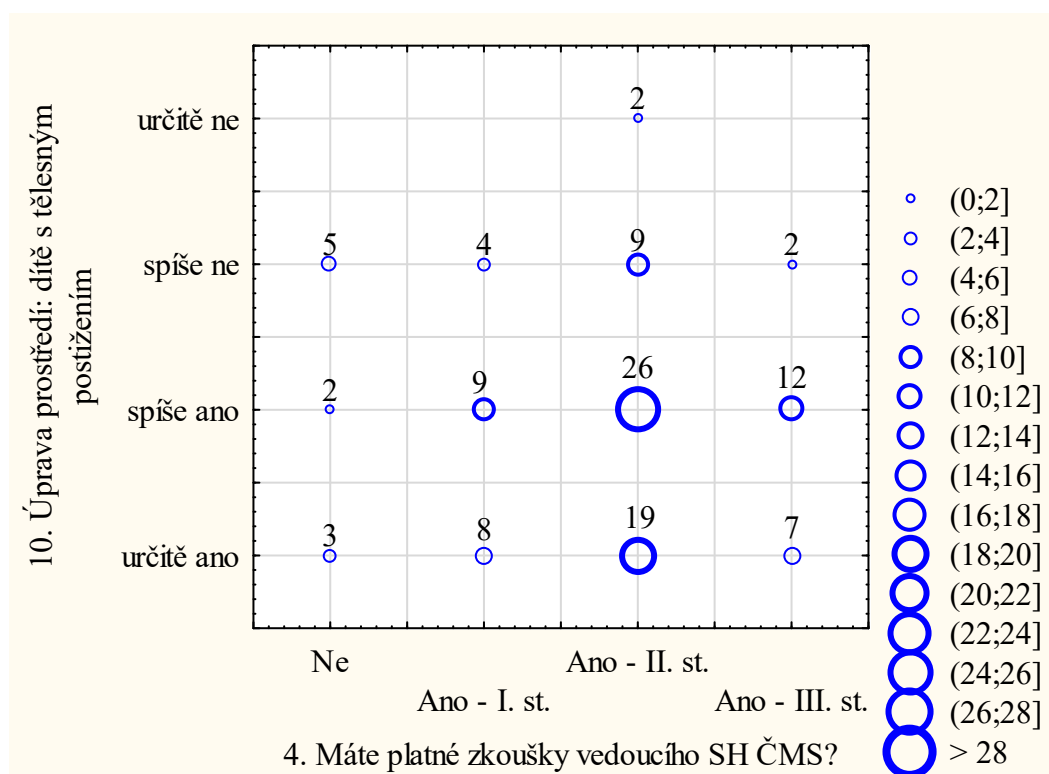
Tabulka č. 9 - Spearmanův korelační koeficient a test nezávislosti pro TP

druh postižení	hodnota R	p-hodnota	rozhodnutí o H ₀	závislost prokázána
tělesné	-0,08	0,395	nezamítáme	ne

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

P-hodnota testu nezávislosti, založeném na Spearmanově korelačním koeficientu byla vyšší než 0,05, tj. nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost mezi ochotou upravit prostředí pro dítě s tělesným postižením a stupni platných zkoušek vedoucích SDH. Četnosti jednotlivých kombinací variant odpovědí na obě otázky byly zobrazeny pomocí frekvenčního bodového grafu.

Graf č. 20 – ochota upravit prostředí pro dítě s TP vs. stupeň zkoušek vedoucích

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

H₀: Ochota upravit prostředí pro dítě s ADHD nezávisí na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

H_A: Ochota upravit prostředí pro dítě s ADHD závisí na stupni platných zkoušek vedoucích SDH.

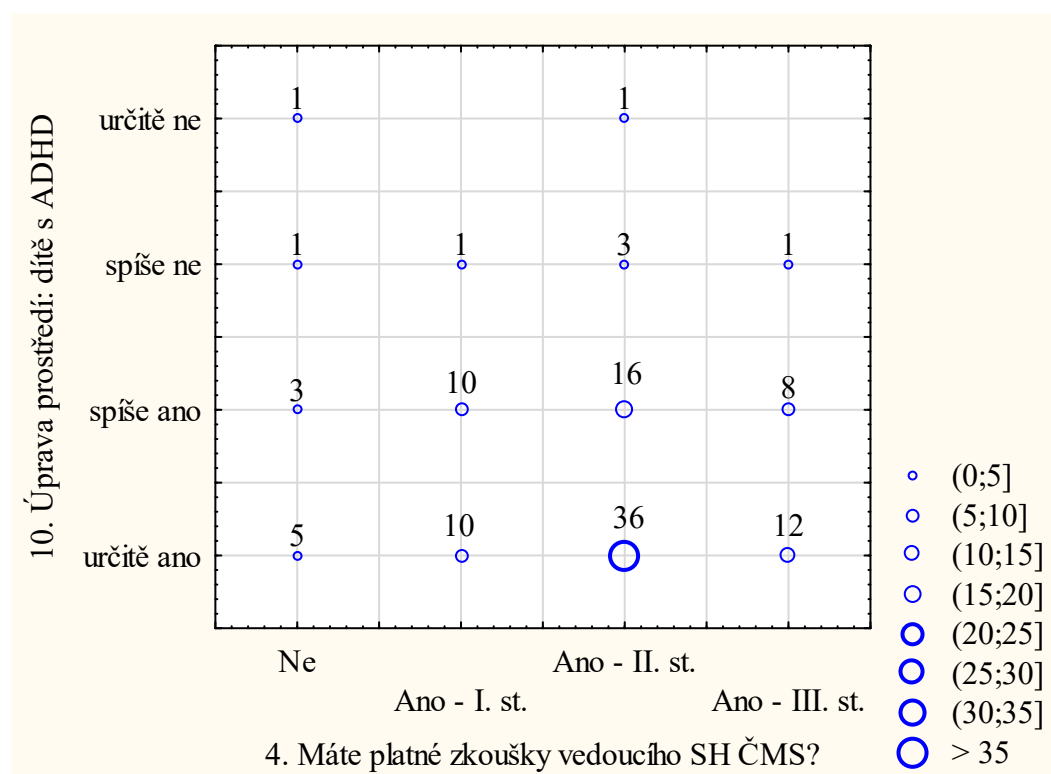
Tabulka č. 10 - Spearmanův korelační koeficient a test nezávislosti pro ADHD

druh postižení	hodnota R	p-hodnota	rozhodnutí o H ₀	závislost prokázána
ADHD	-0,09	0,344	nezamítáme	ne

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

P-hodnota testu nezávislosti, založeném na Spearmanově korelačním koeficientu byla vyšší než 0,05, tj. nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost mezi ochotou upravit prostředí pro dítě s ADHD a stupni platných zkoušek vedoucích SDH. Četnosti jednotlivých kombinací variant odpovědí na obě otázky byly zobrazeny pomocí frekvenčního bodového grafu.

Graf č. 21 – ochota upravit prostředí pro dítě s ADHD vs stupeň zkoušek vedoucích

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

H3 Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s postižením nezávisí na tom, zda by se jednalo o aktivní účast na závodech, nebo pouze o ostatní aktivity bez závodění.

H₀: Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě se zrakovým postižením nezávisí na tom, zda by se jednalo i o závodění nebo pouze ostatní aktivity bez závodění.

H_A: Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě se zrakovým postižením závisí na tom, zda by se jednalo i o závodění nebo pouze ostatní aktivity bez závodění.

Tabulka č. 11 - Wilcoxonův párový test: p-hodnota a tabulka četností pro ZP

Závodění	určitě ano		spíše ano		spíše ne		určitě ne	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ano	19	18	36	33	36	33	17	16
ne	63	58	33	31	9	8	3	3
p-hodnota:	0,000		rozhodnutí o H ₀ :			zamítáme		

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

Na základě relativních četností lze konstatovat, že ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě se zrakovým postižením je výrazně vyšší, pokud by se nejednalo o závodění. Rozdíl byl statisticky významný dle Wilcoxonova párového testu ($p=0,000$). Nulová hypotéza byla zamítnuta ve prospěch alternativní hypotézy. Na hladině významnosti 0,05 bylo prokázáno, že ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě se zrakovým postižením je v případě aktivit bez závodění statisticky významně vyšší než v případě aktivit se závoděním.

H₀: Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě se sluchovým postižením nezávisí na tom, zda by se jednalo i o závodění nebo pouze ostatní aktivity bez závodění.

H_A: Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě se sluchovým postižením závisí na tom, zda by se jednalo i o závodění nebo pouze ostatní aktivity bez závodění.

Tabulka č. 12 - Wilcoxonův párový test: p-hodnota a tabulka četností pro SP

Závodění	určitě ano		spíše ano		spíše ne		určitě ne	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ano	47	44	50	46	10	9	1	1
ne	78	72	27	25	2	2	1	1
p-hodnota:	0,000		rozhodnutí o H ₀ :			zamítáme		

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

Na základě relativních četností lze konstatovat, že ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě se sluchovým postižením je výrazně vyšší, pokud by se nejednalo o závodění. Rozdíl byl statisticky významný dle Wilcoxonova párového testu ($p=0,000$). Nulová hypotéza byla zamítnuta ve prospěch alternativní hypotézy. Na hladině významnosti 0,05 bylo prokázáno, že ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě se sluchovým postižením je v případě aktivit bez závodění statisticky významně vyšší než v případě aktivit se závoděním.

H_0 : Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s mentálním postižením nezávisí na tom, zda by se jednalo i o závodění nebo pouze ostatní aktivity bez závodění.

H_A : Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s mentálním postižením závisí na tom, zda by se jednalo i o závodění nebo pouze ostatní aktivity bez závodění.

Tabulka č. 13 - Wilcoxonův párový test: p-hodnota a tabulka četností pro MP

Závodění	určitě ano		spíše ano		spíše ne		určitě ne	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ano	21	19	38	35	45	42	4	4
ne	57	53	36	33	14	13	1	1
p-hodnota:	0,000		rozhodnutí o H_0 :			zamítáme		

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

Na základě relativních četností lze konstatovat, že ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s mentálním postižením je výrazně vyšší, pokud by se nejednalo o závodění. Rozdíl byl statisticky významný dle Wilcoxonova párového testu ($p=0,000$). Nulová hypotéza byla zamítnuta ve prospěch alternativní hypotézy. Na hladině významnosti 0,05 bylo prokázáno, že ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s mentálním postižením je v případě aktivit bez závodění statisticky významně vyšší než v případě aktivit se závoděním.

H₀: Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s tělesným postižením nezávisí na tom, zda by se jednalo i o závodění nebo pouze ostatní aktivity bez závodění.

H_A: Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s tělesným postižením závisí na tom, zda by se jednalo i o závodění nebo pouze ostatní aktivity bez závodění.

Tabulka č. 14 - Wilcoxonův párový test: p-hodnota a tabulka četností pro TP

Závodění	určitě ano		spíše ano		spíše ne		určitě ne	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ano	28	26	40	37	38	35	2	2
ne	73	68	30	28	4	4	1	1
p-hodnota:	0,000		rozhodnutí o H ₀ :			zamítáme		

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

Na základě relativních četností lze konstatovat, že ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s tělesným postižením je výrazně vyšší, pokud by se nejednalo o závodění. Rozdíl byl statisticky významný dle Wilcoxonova párového testu ($p=0,000$). Nulová hypotéza byla zamítnuta ve prospěch alternativní hypotézy. Na hladině významnosti 0,05 bylo prokázáno, že ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s tělesným postižením je v případě aktivit bez závodění statisticky významně vyšší než v případě aktivit se závoděním.

H₀: Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s ADHD nezávisí na tom, zda by se jednalo i o závodění nebo pouze ostatní aktivity bez závodění.

H_A: Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s ADHD závisí na tom, zda by se jednalo i o závodění nebo pouze ostatní aktivity bez závodění.

Tabulka č. 15 - Wilcoxonův párový test: p-hodnota a tabulka četností pro ADHD

Závodění	určitě ano		spíše ano		spíše ne		určitě ne	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ano	66	61	40	37	1	1	1	1
ne	83	77	20	19	4	4	1	1
p-hodnota:	0,022		rozhodnutí o H ₀ :			zamítáme		

Zdroj: vlastní výzkum, 2019

Na základě relativních četností lze konstatovat, že ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s ADHD je vyšší, pokud by se nejednalo o závodění. Rozdíl byl statisticky významný dle Wilcoxonova párového testu ($p=0,022$). Nulová hypotéza byla zamítnuta

ve prospěch alternativní hypotézy. Na hladině významnosti 0,05 bylo prokázáno, že ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s ADHD je v případě aktivit bez závodění statisticky významně vyšší než v případě aktivit se závoděním.

8.3 Shrnutí výsledků

VO Disciplíny požárního sportu lze v plném rozsahu přizpůsobit dětem s postižením.

H1 Vědět, jak pracovat s dětmi s postižením nezávisí na pohlaví – hypotéza byla potvrzena.

H2 Ochota upravit prostředí pro přijetí dítěte s postižením do kolektivu mladých hasičů není závislá na stupni platných zkoušek vedoucích SDH – hypotéza byla potvrzena.

H3 Ochota přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s postižením nezávisí na tom, zda by se jednalo o aktivní účast na závodech, nebo pouze o ostatní aktivity bez závodění – hypotéza byla zamítnuta.

9 Diskuse

Hlavním cílem bakalářské práce bylo prozkoumat situaci v požárním sportu, ve vztahu k dětem s postižením. V první řadě bylo potřeba zjistit, zda se vůbec dají jednotlivé disciplíny požárního sportu upravit tak, aby mohlo dojít k integraci dětí s postižením do kolektivů mladých hasičů, ve všech oblastech požárního sportu. Pokud by toto možné nebylo, následný kvantitativní výzkum vztahující se k ochotě vedoucích přijmout do kolektivů mladých hasičů děti s postižením, by byl značně omezený, spíše na teoretické úrovni. Taktéž následné uplatnění výsledků této bakalářské práce by bylo jen hypotetické, nikoliv praktické.

Na základě mé zkušenosti s vedením mladých hasičů a po přečtení publikací, zabývajících se sportovními aktivitami dětí s postižením, jsem dospěla ke stejnému názoru jako mnoho autorů (Trnka, 2012; Bátorová, Brůžková, Šopíková, 2013; Kudláček a kol., 2013a), že základem provozování sportovních aktivit, je zajištění bezpečnosti nejen soutěžících, ale i diváků. Vyhodnocením dat ze zdrojů týkajících se sportovních aktivit jedinců s postižením např. publikace *Pohybové aktivity se zdravotním postižením* (Bátorová, Brůžková, Šopíková, 2013), *Základy aplikovaných pohybových aktivit* (Kudláček a kol., 2013a), či *Cvičení pro hyperaktivní děti* (Zemánková, Vyskotová, 2010) ve spojení s mými zkušenostmi potvrdilo, že všechny disciplíny požárního sportu lze upravit pro děti s postižením, ne však pro všechny stupně postižení.

Trnka (2012) i Kudláček (2013a) poukazují na možnost zhoršení zrakové vady, vyplývající z nevhodně provozovaných sportovních aktivit. Tomuto odpovídá mé zjištění týkající se disciplíny Požární útok, ve spojení s dítětem se zrakovým postižením. Při plnění této disciplíny nelze zajistit ticho, a tudíž nelze tyto děti navádět hlasem, a proto bych jí doporučila jen dětem s horní hranicí lehkého zrakového postižení. Z vlastní zkušenosti vím, že motorová stříkačka vydává obrovský hluk, na což upozorňuje Petr (© 2014), který uvádí, že je to okolo 100 dB, a proto zde hrozí velké riziko úrazu. U ostatních disciplín není problém přizpůsobit je dětem se zrakovým postižením. Samozřejmostí jsou výrazné barvy překážek, pomůcek i nástrojů potřebných k plnění disciplíny a možnost doplnění textu v Braillově písmu. To jsou běžné úpravy prostředí pro děti se zrakovým postižením, jak uvádí Kochová a Schaeferová (2015). Úprava podmínek požárního sportu pro děti se zrakovým postižením je možná i v souladu

s tvrzením Trnky (2012) i Kudláčka a kol. (2013a), kteří poukazují na vhodnost využití traséra, který by mohl být využit u všech štafetových disciplín požárního sportu.

U dětí se sluchovým postižením není důležité, jaká je ztráta sluchu, ale jak uvádí Jungwirthová (2015), zajímá nás jen, jak je dítě kompenzované. Tato autorka uvádí, že při dobře nastavených kompenzačních mechanismech mohou tyto děti provozovat jakýkoliv sport. Toto tvrzení je naprosto shodné s mými zkušenostmi v požárním sportu. Pravidla požárního sportu (SH ČMS, © 2016) např. povolují startování nejen zvukovým signálem, ale též odměnutím praporkem při všech disciplínách. Panská (2013) udává soutěžení jako jednu z možností vhodné motivace ke zlepšení dovedností dětí se sluchovým postižením a v požárním sportu je soutěžení běžnou součástí provozovaných činností. Jungwirthová (2015) dále poukazuje na „jiný“ způsob komunikace těchto dětí. Pokud je dítě se sluchovým postižením přijato do družstva mladých hasičů, jsou vedoucí poučeni rodiči, jak s dítětem komunikovat. Z vlastní zkušenosti vím, že děti se sluchovým postižením velice dobře odezírají a pokud se setkají s někým, kdo neumí znakovou řeč, jsou schopni domluvit se „rukama, nohama“ a taktéž intaktní děti se velice rády učí používat slova ve znakové řeči, čímž dochází k bezproblémovému začlenění.

U dětí s tělesným postižením Kudláček a kol. (2013a; 2013b) uvádí, že s využitím kompenzačních a protetických pomůcek se mohou účastnit téměř všech sportů. Analýzou dat z požárního sportu a sportu osob s tělesným postižením jsem dospěla ke stejnému závěru jako tito autoři, že děti s amputacemi či malformacemi končetin se za použití protetických pomůcek mohou plně zapojit do disciplín požárního sportu. Bohužel, toto se nevztahuje na děti upoutané na různé druhy vozíčků, vzhledem k nemožnosti upravení terénu, na kterém se požární sport realizuje. Bátorová, Brůžková, Šopíková (2013) považují úpravu terénu za nutnou podmínku k bezpečnému sportování osob s tělesným postižením. Tato úprava terénu bohužel v požárním sportu není možná. Požární disciplíny se realizují převážně na travnatých plochách fotbalových hřišť, či dokonce na loukách, a to z důvodů bezpečnosti dětí při realizaci požárních disciplín.

Kudláček a kol. (2013a) poukazuje na závislost výběru pohybových aktivit, u dětí s intelektovým postižením, v souvislosti se stupněm postižení. S tvrzením souhlasím a z výzkumu vyplývá, že možnosti začlenění do disciplín požárního sportu jsou závislé na individuálních schopnostech a dovednostech dětí s intelektovým postižením. Pouze u disciplíny Požární útok s překážkami CTIF, ve spojení s dítětem

s intelektovým postižením, bych doporučila tuto disciplínu jen dětem s horní hranicí lehkého mentálního postižení. Jak uvádí SH ČMS (© 2016) v pravidlech hry Plamen, je tato disciplína vhodná jen pro děti zařazené v kategorii Starší hasiči, a to z důvodů její náročnosti na pochopení provedení. Tilinger, Lejčarová a kol. (2012) uvádí, že čím je stupeň postižení závažnější, tím jsou sportovní výkony omezenější. U ostatních požárních disciplín, ve spojení s dítětem s intelektovým postižením, je nutný individuální přístup, hodně trpělivosti, více času a vhodná motivace, což doporučují i Bátorová, Brůžková, Šopíková (2013).

U dětí s poruchami chování neexistují sportovní aktivity, které by nemohly provozovat, ale důležitá je úprava podmínek pro nácvik sportovních a pohybových aktivity. Jak tvrdí Valenta a kol. (2014) jde pouze o úpravu přístupu k těmto dětem. Má zjištění souhlasí se Zemánkovou a Vyskotovou (2010), které uvádí, že děti s ADHD je třeba vhodně motivovat, chválit je za každý dílčí úspěch, učit je zábavnou formou a střídat činnosti, což lze realizovat i pro nácvik všech disciplín požárního sportu.

Celkově jsem dospěla k závěru, že disciplíny požárního sportu jsou vhodné pro všechna postižení, v lehkém až středním stupni, dle závažnosti (střední stupeň závisí na konkrétních schopnostech a dovednostech dítěte). Mé závěry se shodují s autory Fišerem, Škodou a kol. (2014), kteří poukazují na možnost plné integrace dětí s lehkým stupněm postižení do společnosti a komplikovanější, ale přesto možnou, integraci dětí se středním stupněm postižení.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že vedoucích a instruktorů družstev mladých hasičů je více žen než mužů a převažující vzdělání je středoškolské s maturitou. Z hlediska práce s dětmi s postižením si však nemyslím, že by jakékoliv nepedagogické vzdělání bylo dostačující. Z toho vyplývá nutnost školení s tématem specifik práce s dětmi s postižením a z dotazníků vyplynula i ochota vedoucích se tohoto školení zúčastnit. Vzdělávání hasičských vedoucích probíhá dle SH ČMS (© 2019a) pomocí školení a také absolvováním vzdělávacích kurzů. Je však zaměřeno převážně na činnosti spojené se systémem fyzické přípravy požárního sportu. Co se týká volnočasových aktivit či neformálního a zájmového vzdělávání mladých hasičů uvádí Směrnice činnosti SH ČMS (© 2019a) jen povinnost jít dětem dobrým příkladem, péči o jejich zdravý duševní i tělesný rozvoj a dodržování bezpečnostních předpisů a mravních zásad. Nejsou zde žádné požadavky ohledně zásad pedagogiky. Ta je vyučována na školeních a kurzech ve

velmi omezeném množství, což je málo na to, aby měli hasičští vedoucí dostatečné kompetence pro práci s dětmi s postižením. Bohužel na základě těchto požadavků, na vedoucí mladých hasičů, nelze odhadnout ani odhalit jakoukoliv patologii v chování budoucích vedoucích a instruktorů. Lechta (2016) uvádí, že sebevědomí dětí s postižením je většinou na velmi nízké úrovni, a proto jsou velmi lehce ovlivnitelné a zneužitelné, čemuž se všichni snažíme předcházet. SH ČMS (© 2019a) uvádí, že vedoucím či instruktorem mládeže se může stát každý, kdo má chuť pracovat s dětmi, má kladný vztah k požárnímu sportu a má platnou zkoušku vedoucího mládeže. Toto tvrzení je však v rozporu s Vyhnálkovou (2013) a Bakalárem (2016), kteří kladou důraz hlavně na určité znalosti (oblast pedagogiky a psychologie), dovednosti (komunikace, empatie, takt) a osobnostní předpoklady (čestnost, pravdomluvnost, fair play) pro práci s dětmi. Ze své zkušenosti z práce s dětmi v požárním sportu však mohou říct, že ideální je, pokud výše zmíněné požadavky na vedoucí mladých hasičů uváděné Vyhnálkovou (2013) s Bakalárem (2016) a SH ČMS (© 2019a) jsou v symbióze. U většiny vedoucích mládeže, které znám, se tyto znalosti, dovednosti a osobnostní předpoklady krásně doplňují s chutí pracovat s dětmi. Vedoucí mladých hasičů také musí předkládat potvrzení¹ od svého praktického lékaře, že nejsou „pedofilové“, jsou zdraví a tím pádem jsou schopni pracovat s dětmi. Toto potvrzení je také využíváno při dětských letních táborech, které jsou součástí volnočasových aktivit a potvrzení od lékaře je zde povinně vyžadováno. Jiná potvrzení ve vztahu k přímé práci s dětmi, jako je např. čestné prohlášení o bezúhonnosti či výpis z rejstříku trestů, však požadována nejsou.

Z dotazníků také vyplývá, že většina vedoucích si myslí, avšak je to jen jejich subjektivní pocit na základě jejich dosavadních zkušeností, že vědí, více či méně, jak pracovat s dětmi s postižením. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce zkušeností mají vedoucí a instruktoři s dětmi s ADHD. Domnívám se, že je to dáno celkově vysokým výskytem této diagnózy v populaci dětí, jak uvádí statistika Národního institutu pro děti a rodinu (© 2015). Dále nadpoloviční většina vedoucích a instruktorů si myslí, že vědí, jak pracovat s dětmi se sluchovým a tělesným postižením. Zároveň si však nadpoloviční většina vedoucích a instruktorů myslí, že nevědí, jak pracovat s dětmi se zrakovým a mentálním postižením. Proto většina respondentů v dotazníku uvedla, že by se ochotně zúčastnila školení týkajícího se práce s dětmi s postižením.

¹ Potvrzení o zdravotní způsobilosti pro práci s dětmi, viz zákon č. 258/2000 Sb., zákon o ochraně veřejného zdraví, § 10 odst. 2

Z odpovědí respondentů v dotazníku vyplývá, že 71 % vedoucích a instruktorů již má zkušenosti s dětmi s různým druhem postižení. Převažují děti s ADHD, které jsou běžnou součástí kolektivů mladých hasičů. Pro přijetí dítěte s ADHD do kolektivu mladých hasičů nejsou zapotřebí žádné úpravy prostředí, jen je potřeba upravit přístup k těmto dětem. Toto tvrzení, které vyplynulo z výzkumu, se naprosto shoduje s tvrzením Valenty a kol. (2014) a Carter (2014). Tato autorka také uvádí, že děti s ADHD jsou schopny se zapojit do jakékoliv sportovní aktivity a při správném vedení a spolupráci, mohou tyto děti zvládnout i kolektivní sporty a to přesto, že jsou méně vhodné než sporty individuální. Bátorová, Brůžková, Šopíková (2013) poukazují na to, že sportovní aktivity musí být hlavně různorodé (časté střídání činností), což se při nácviku disciplín požárního sportu dá lehce zařídit. Při hasičských trénincích se trénování požární disciplín často střídá, a to nejen proto, aby se na dané disciplíně vystřídal všechna družstva, ale také proto, že i „zdravé“ děti nebaví běhat pořád jeden a ten samý úsek disciplíny stále dokola.

Nejmenší zkušenosti mají vedoucí mladých hasičů s dětmi se zrakovým postižením (2 %) a nejvíce vedoucích mladých hasičů si myslí, že nevědí, jak pracovat s dětmi s mentálním postižením (59 %). Celkový postoj vedoucích a instruktorů k dětem se zrakovým a mentálním postižením je v dotazníku, na pomyslném žebříčku, na té nejnižší pozici. Ve všech otázkách týkajících se konkrétního druhu postižení dopadlo zrakové a mentální postižení nejhůře. Nejméně vedoucích či instruktorů je ochotných přijmout děti s touto diagnózou do svého družstva mladých hasičů a zapojit je do všech oblastí požárního sportu. Taktéž jsou u těchto dětí nejméně ochotni upravit prostředí, materiál a pomůcky pro jejich začlenění mezi děti „zdravé“.

Velké rozdíly jsou také v ochotě přijetí dětí s postižením do kolektivu mladých hasičů s tím, že by se aktivně účastnilo závodů a ochotou přijmout dítě s postižením s tím, že by nezávodilo, ale účastnilo by se všech ostatních aktivit (příloha č. 1). Ochota vedoucích a instruktorů přijmout do družstva mladých hasičů dítě s postižením, které by se aktivně účastnilo závodů je podstatně nižší (71 %) než v případě, že by se aktivně neúčastnilo závodů (93 %). I tím by se však stalo platným členem kolektivu mladých hasičů a začlenilo by se mezi své „zdravé“ vrstevníky, čímž by získalo nejen nové zkušenosti do života, ale i mnoho nových kamarádů. Dítě s postižením, které by se přímo neúčastnilo závodění, by přesto mohlo jezdit na závody s ostatními dětmi. Vedoucí jej může využít nejen k pomocným pracím, které jsou při závodech potřeba. Např. zjistit a hlídat pořadí týmu kdy běží, dojít pro soutěžící dítě na toaletu či ke stánku, rozdávat a utahovat helmy,

oblékat a upravovat startovní čísla, pomoci nosit hadice, proudnice, mazání, odvádět a stavět děti do konkrétního úseku štafety, stavět a připravovat materiál na konkrétní stanoviště. Také jej však vedoucí může využít jako morální podporu dětí před soutěží. Většina dětí je nervózních, stresují se a potřebují povzbudit a uklidnit. Je skvělé, když má vedoucí svého pomocníka, neboť nelze být na více místech najednou. Dítě s postižením by tuto „funkci“ jistě zvládlo a tím by se integrovalo do kolektivu „zdravých“ dětí. Hasičské děti, i jejich vedoucí, jsou zvyklí si pomáhat a spolupracovat, což vyplývá z ideje požárního sportu. Proto pro většinu z nich, jak vyplývá z výzkumu, není problém přijmout do kolektivu mladých hasičů dítě s postižením. Tím dochází k akceptaci „znevýhodněných zdravými“, a souhlasí to s tvrzením Fischera, Škody a kol. (2014), kteří vymezují integraci jako vzájemný proces obou stran, při kterém dochází ke změnám v jejich myšlení, chování.

Ochota vedoucích a instruktorů přijmout do družstva mladých hasičů dítě s postižením je také dána jejich celkovým postojem k požárnímu sportu. Vše záleží na tom, co od své „práce“ s dětmi očekávají. Někteří vnímají svou „práci“ hlavně jako zábavu pro děti, jejich vyplnění volného času a účast na smysluplné činnosti. V tomto ohledu se shodují i autoři Blacksaw (2010) a Kaplánek (2017), kteří upřednostňují volnočasové aktivity ve smyslu tvůrčího, smysluplného a aktivního prožívání volného času. Tito vedoucí pak berou vítězství v závodech jako pozitivní bonus dětského celoročního snažení a řídí se heslem: „Není důležité vyhrát, ale zúčastnit se.“ Závody se konají v letní sezóně, od května do října. Mimo tuto fyzickou přípravu mladých hasičů probíhá i mnoho dalších aktivit (příloha č. 1). Tyto aktivity jsou zařazovány do činnosti dětí i během zimní sezóny. V SDH Lišov se s dětmi scházíme pravidelně po celý rok, mimo sezónu chodíme sportovat do tělocvičny, hrajeme hry v hasičárně a děti zde plní odznaky odbornosti. Na podzim jezdíme na jednodenní výlet, o Vánocích nosíme zvířátkům dobroty do krmelce, v zimě jezdíme na čtyřdenní zimní tábor, na jaře na třídenní soustředění a také se děti v tomto období účastní brigády. V červnu bereme děti na pět dní, na kánoe či rafty, na vodu. Vyvrcholením celoroční činnosti je týdenní letní tábor, vždy s nějakým zaměřením či tématem. Povinností každého kolektivu mladých hasičů je psaní kroniky. Zde se zaznamenává veškerá činnost dětí (články, obrázky, fotky). V některých SDH se děti scházejí pravidelně jen přes letní sezónu a v zimním období jen sporadicky. Vše závisí na vedoucích. Jsou i takoví vedoucí, kteří na první místo své „práce“ s dětmi staví vítězství v závodech. Tímto je ovlivněna nejen jejich činnost během roku, ale také přijímání dětí

nejen s postižením do kolektivu mladých hasičů. Bohužel, vím o jednom SDH, které do svých řad přijímá pouze fyzicky zdatné jedince a o ostatních dětech, včetně dětí s postižením, nechtějí ani slyšet.

Na podzimním výletě, po vyplnění dotazníků mými kolegy vedoucími družstev z SDH Lišov proběhla na toto téma i diskuse. Byla jsem obviněna ze „zákeřnosti některých otázek“ v dotazníku. Z rozhovorů celkově vyplynula neinformovanost o stupních postižení. Většina vedoucích si pod pojmem konkrétního druhu postižení představila převážně ten nejtěžší stupeň postižení, u kterých si neuměli představit začlenění těchto dětí do kolektivu mladých hasičů. Některým vůbec nedošlo, že i u nás máme, či jsme měli, děti s postižením – děti s ADHD, dítě s lehkou mentální retardací na horní hranici pásma, dítě s Aspergerovým a Tourettovým syndromem a děti s logopedickými vadami. Vzhledem k jejich bezproblémovému začlenění si poté uvědomili, že i děti s různými druhy postižení se mohou, s podporou z naší strany, stát platnými členy mladých hasičů a účastnit se všech aktivit v požárním sportu. Velice důležitá, ze strany vedoucích, je příprava kolektivu na příchod dítěte s postižením. Vedoucí musí být ochotný odpovídat na všechny dětské dotazy, případně vyvracet mýty a uvádět vše na pravou míru. Proto bych doporučila udělat školení pro vedoucí s tématem Specifika práce s dětmi s postižením. Vedoucí je ten, kdo stmeluje kolektiv dohromady.

10 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala možnostmi začlenění dětí s postižením do všech aktivit požárního sportu. Toto začlenění s sebou nese různé požadavky nejen na úpravu prostředí, materiálu a pomůcek, na úpravu přístupu k těmto dětem, ale také na ochotu vedoucích přijmout dítě s postižením do kolektivu mladých hasičů. Vše musí být v souladu tak, aby integrace byla přínosná jak pro děti s postižením, tak pro děti „zdravé“.

V teoretické části jsem vycházela z odborné literatury zaměřující se na integraci dětí s postižením do společnosti a na důležitost vhodného trávení volného času. Dále jsem se zabývala možnostmi sportovních aktivit dětí s postižením, na nutné úpravy prostředí a pomůcek. Vycházela jsem z platných mezinárodních dokumentů a platných zákonů. Základem veškerých sportovních aktivit, je zajištění bezpečnosti. V neposlední řadě jsem se zaměřila na požární sport.

V praktické části bakalářské práce jsem kombinovala kvalitativní a kvantitativní typ výzkumu. Sekundární analýzou dat jsem potvrdila výzkumnou otázku, která se ptala, zda lze upravit disciplíny požárního sportu pro děti s postižením. Tím byla definována specifika práce s dětmi s postižením v požárním sportu. Pomocí dotazníku jsem získala odpovědi vedoucích a instruktorů družstev mladých hasičů týkající se jejich postoje k dětem s postižením. Většina vedoucích si myslí, že více či méně ví, jak pracovat s dětmi s postižením a případně je ochotna si vyhledat informace o konkrétních postiženích. Většina vedoucích je ochotna přijmout do svého družstva dítě s postižením, avšak jsou rozdíly mezi přijetím do družstva s aktivní účastí dítěte s postižením na závodech a bez aktivní účasti dítěte s postižením na závodech. Celkově je však přístup vedoucích a instruktorů k dětem s postižením v oblasti požárního sportu pozitivní.

Díky kombinaci kvalitativního a kvantitativního typu výzkumu byl naplněn cíl mé bakalářské práce. Data uveřejněná v této bakalářské práci, mohou být podkladem při tvorbě metodiky, která by byla k dispozici vedoucím kolektivů mladých hasičů. Kapitulu 7 (Výsledky kvalitativní části výzkumu) lze považovat za základ metodiky, a na základě výsledků této kapitoly lze postavit i víkendové školení. Školení jsou běžnou součástí získávání nových informací v požárním sportu a dle výsledků z dotazníku, by ze strany vedoucích, zájem o tyto informace byl.

11 Seznam použitých zdrojů

1. American Association on Intellectual and Developmental Disabilities, © 2019. [online]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <https://aaidd.org/intellectual-disability/definition/faqs-on-intellectual-disability>
2. BAKALÁR, P., 2016. *Úvod do pedagogiky volného času: vysokoškolský učebný text pre študentov študijného programu šport a rekreácia*. Košice: EQUILIBRIA. ISBN 978-80-8152-458-5.
3. BÁTOROVÁ, M., BRŮŽKOVÁ, L., ŠOPÍKOVÁ, J., 2013. *Pohybové aktivity se zdravotním omezením*. Brno: Tiskárna Didot. ISBN 978-80-214-4733-2.
4. BLACKSHAW, T., 2010. *Leisure*. London: Routledge, Key ideas. ISBN 978-0-415-43026-5.
5. CARTER, CH., R., 2014. *Dítě s ADHD a ADD doma i ve škole: praktický rádce pro rodiče i učitele*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0621-7.
6. COLLINS, H., EVANS, R., 2015. Probes, Surveys, and the Ontology of the Social. *Journal of Mixed Methods Research*. **11**(3), 328-341. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1558689815619825>
7. Česká federace Spastic Handicap z.s., © 2010. [online]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <http://www.spastic.cz/cz/o-nas/>
8. Deutsche Jugendfeuerwehr, © 2018. *Über 78.000 Jugendleiter/-innen ehrenamtlich bei der Feuerwehr*. [online]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: https://jugendfeuerwehr.de/aktuelles/news/details/?tx_news_pi1%5Bnews%5D=230&cHash=628acab046969b914d801a54467a0670
9. Feuerwehrjugend Österreich, © 2019. *Sei dabei*. [online]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <https://www.bundesfeuerwehrverband.at/oebfv/feuerwehrjugend/>

10. FISCHER, S., ŠKODA, J., a kol., 2014. *Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-792-7.
11. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., 2011. *Pedagogické ovlivňování volného času: Trendy pedagogiky volného času*. 2. vyd. Praha: Portál. 240 s. ISBN 978-80-262-0030-7.
12. HÁJKOVÁ, V., STRNADOVÁ, I., 2010. *Inkluzivní vzdělávání*. Praha: Grada Publishing. 224 s. ISBN 978.80-247-3070-7.
13. HENDL, J., 2012. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál. 408 s. ISBN 978-80-262-0219-6
14. HOFBAUER, B., 2010. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. České Budějovice: Protisk. 162 s. ISBN 978-80-7394-240-3.
15. CHRÁSTKA, M., 2016. *Metody pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing. 256 s. ISBN 978-80-247-5326-3
16. IBSA Classification Rules and Procedures, © 2012. [PDF]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <http://eps1.ee/wp-content/uploads/dokumentid/2012/IBSA-Classification-Rules-and-Procedures-2012.pdf>
17. Institut evaluací a sociálních analýz, © 2012. *Metody sekundárních analýz*. [online]. [cit. 2019-12-28]. Dostupné z: <http://www.inesan.eu/metody-evaluaci/metody-sekundarnich-analyz>
18. JANTOVÁ, A., JANTO, P., © 2019. *Volný čas a volnočasové aktivity*. [online]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/deti-se-zdravotnim-postizenim/volny-cas-deti-se-zdravotnim-postizenim/volny-cas-a-volnocasove-aktivity.shtml
19. JUNGWIRTOVÁ, I., 2015. *Dítě se sluchovým postižením v MŠ a ZŠ*. Praha: Portál. 192 s. ISBN 978-80-262-0944-7.
20. KAPLÁNEK, M., a kol., 2017. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál. 208 s. ISBN 978-80-262-1250-8.

21. KOCHOVÁ, K., SCHAEFEROVÁ, M., 2015. *Dítě s postižením zraku: rozvíjení základních dovedností od raného po školní věk*. Praha: Portál. 176 s. ISBN 978-80-262-0782-5.
22. KUDLÁČEK, M., a kol., 2013a. *Základy aplikovaných pohybových aktivit*. Olomouc: Univerzita Palackého. 83 s. ISBN 978-80-244-3954-9.
23. KUDLÁČEK, M., a kol., 2013b. *Aplikované pohybové aktivity osob s tělesným postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého. 91 s. ISBN 978-80-244-3938-9.
24. KVĚTOŇOVÁ, L., STRNADOVÁ, I., HÁJKOVÁ, V., 2012. *Cesty k inkluzi*. Praha: Karolinum. 167 s. ISBN 978-80-246-2086-2.
25. LECHTA, V. (ed), 2016. *Inkluzivní pedagogika*. Praha: Portál. 464 s. ISBN 978-80-262-1123-5.
26. Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2016. *Úmluva o právech dítěte a související dokumenty*. [PDF]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/29715/Umluva_o_pravech_ditete.pdf
27. MICHALÍK, J., a kol., 2011. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál. 512 s. ISBN 978-80-7367-859-3.
28. Národní institut pro děti a rodinu, © 2015. *Projekt Hyperka*. [online]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <http://www.hyperka.eu/adhd>
29. NĚMEČKOVÁ, M., © 2015a. *Koncepce činnosti s kolektivy mladých hasičů do roku 2020*. [PDF]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <https://mladez.dh.cz/images/Dokumenty/mladez/dokumenty/Koncepce-innosti-s-kolektivy-MH-do-roku-2020.pdf>
30. NĚMEČKOVÁ, M., © 2015b. *Strategický plán rozvoje úseku mládeže SH ČMS*. [online]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <https://mladez.dh.cz/index.php/dokumenty/499-strategicky-plan-rozvoje-useku-mladeze-sh-cms>
31. PANSKÁ, S., 2013. *Aplikované pohybové aktivity osob se sluchovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého. 73 s. ISBN 978-80-244-3655-5.

32. PETR, © 2014. *Hlučnost, decibely, tabulka hluku*. [PDF]. [cit. 2019-07-20].
Dostupné z: <https://eprehledy.cz/hlucnost-decibely-priklady-hluku.php>
33. RVP Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů, ©2007–2019. *Specifika vzdělávání žáků se sluchovým postižením – vymezení*. [online]. [cit. 2019-5-6].
Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=12103>
34. Sapeur-pompiers de France, © 2019. *Devenir jeune sapeur-pompier*. [online]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <https://www.pompiers.fr/grand-public/devenir-sapeur-pompier/devenir-jeune-sapeur-pompier>
35. Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, © 2016. *Směrnice hry Plamen*. [PDF]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <http://sdhpelhrimov.cz/wp-content/uploads/2016/11/smernice-plamen-2016.pdf>
36. Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, © 2019a. *Směrnice činnosti s kolektivy mladých hasičů*. [PDF]. [cit. 2019-10-20]. Dostupné z: <https://mladez.dh.cz/images/Dokumenty/mladez/dokumenty/smernice-cinnost-2019/Smernice-cinnosti-s-kolektivy-mladych-hasicu-od-2019.pdf>
37. Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, © 2019b. *Historie*. [online]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <https://mladez.dh.cz/index.php/zakladni-informace/historie>
38. Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, © 2019c. *Výroční zpráva za rok 2018*. [PDF]. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: https://www.dh.cz/images/Dokumenty/vyrocnizprava/2018/VZ_2018_velka_web.pdf
39. Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, © 2020. *Přihláška a evidenční karta člena*. [PDF]. [cit. 2020-3-27]. Dostupné z: <https://www.dh.cz/images/Dokumenty/GDPR/Pihlka-a-evidenn-karta-lena-SH-MS.pdf>
40. TILINGER, P., LEJČAROVÁ, A., a kol., 2012. *Sport osob s intelektovým postižením*. Praha: Karolinum. 186 s. ISBN 978-80-246-2037-4.
41. TRNKA, V., 2012. *Charakteristika a organizace sportu osob se zrakovým postižením v České republice*. Praha: Karolinum. 78 s. ISBN 978-80-246-1958-3.

42. VALENTA, M., a kol., 2014. *Přehled speciální pedagogiky*. Praha: Portál. 272 s. ISBN 978-80-262-0602-6.
43. VYHNÁLKOVÁ, P., 2013. *Základy pedagogiky volného času*. Dub nad Moravou: Agentura Gevak. 65 s. ISBN 978-80-86768-73-1.
44. Zákon č. 230/2016 o podpoře sportu (Zákon o podpoře sportu), 2016. [PDF]. [cit. 2019-9-1]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 90, s. 3458-3463. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=32056>
45. Zákon č. 10/2010 o právech osob se zdravotním postižením (Úmluva o právech osob se zdravotním postižením), 2010. [PDF]. [cit. 2019-9-1]. In: *Sbírka mezinárodních smluv*, částka 4, s. 96-128. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/sb004-10m-pdf.aspx>
46. Zákon č. 104/1991 o Úmluvě o právech dítěte (Úmluva o právech dítěte), 1991. [PDF]. [cit. 2019-9-1]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 22, s. 502-512. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=104&r=1991>
47. ZEMÁNKOVÁ, M., VYSKOTOVÁ, J., 2010. *Cvičení pro hyperaktivní děti*. Praha: Grada Publishing. 64 s. ISBN 978-80-247-3278-7.

12 Seznam příloh

Příloha č. 1 Strom života mladého hasiče

Příloha č. 2 Dotazník

Příloha č. 3 Fotografie požárních disciplín

Příloha č. 4 Přihláška a evidenční karta SH ČMS + GDPR

13 Seznam grafů a tabulek

- Graf č. 1** Pohlaví
- Graf č. 2** Vaše vzdělání (ukončené případně probíhající)
- Graf č. 3** Váš věk
- Graf č. 4** Máte platné zkoušky vedoucího SH ČMS?
- Graf č. 5** Jak dlouho se věnujete práci s dětmi v SDH?
- Graf č. 6** Máte zkušenosti (setkali jste se) s prací s dítětem s postižením za Vašeho působení v SDH?
- Graf č. 7** Věděli byste jak s dítětem s postižením pracovat?
- Graf č. 8** Pokud byste si nevěděl/a rady, jak pracovat s dítětem s postižením, byl/a byste ochotný/á si informace o daném postižení vyhledat (knihy, internet, školení, rada odborníka...)?
- Graf č. 9** Byl/a byste ochotný/á přijmout do svého kolektivu mladých hasičů dítě s postižením s tím, že by se aktivně účastnilo závodů?
- Graf č. 10** Byl/a byste ochotný/á upravit materiál, pomůcky a prostředí pro trénování a závodění dítěte s postižením?
- Graf č. 11** Byl/a byste ochotný/á přijmout do svého kolektivu mladých hasičů dítě s postižením s tím, že by nezávodilo, avšak jinak by se účastnilo všech ostatních aktivit – výlety, besedy, tábory, soutěž PO očima dětí, odznaky odbornosti, brigády... (plnění okruhů celoroční činnosti)?
- Graf č. 12** Vědět, jak pracovat s dětmi se ZP – muži vs. ženy
- Graf č. 13** Vědět, jak pracovat s dětmi se SP – muži vs. ženy
- Graf č. 14** Vědět, jak pracovat s dětmi s MP – muži vs. ženy
- Graf č. 15** Vědět, jak pracovat s dětmi s TP – muži vs. ženy
- Graf č. 16** Vědět, jak pracovat s dětmi s ADHD – muži vs. ženy
- Graf č. 17** Ochota upravit prostředí pro dítě se ZP vs. stupeň zkoušek vedoucích

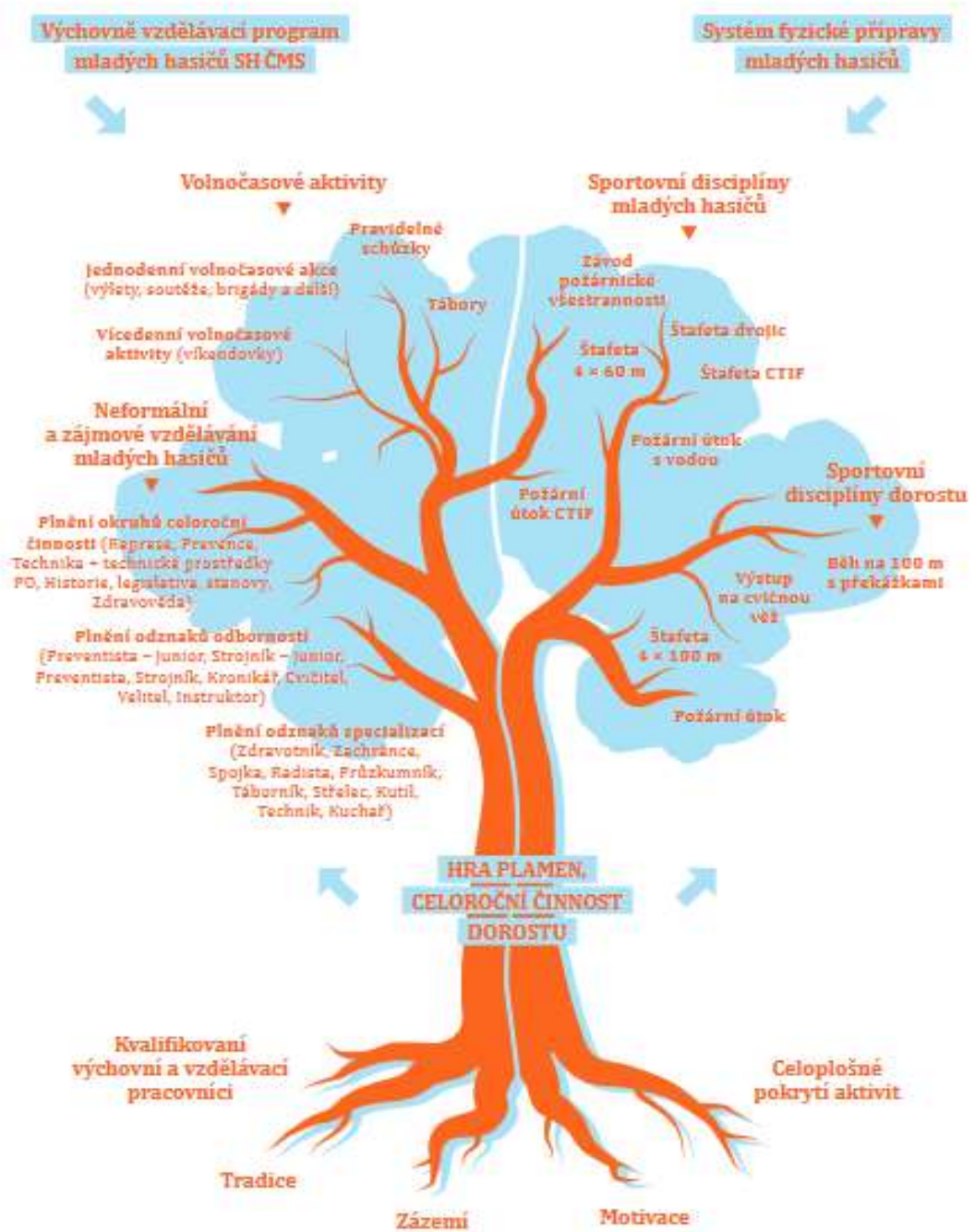
- Graf č. 18** Ochota upravit prostředí pro dítě se SP vs. stupeň zkoušek vedoucích
- Graf č. 19** Ochota upravit prostředí pro dítě s MP vs. stupeň zkoušek vedoucích
- Graf č. 20** Ochota upravit prostředí pro dítě s TP vs. stupeň zkoušek vedoucích
- Graf č. 21** Ochota upravit prostředí pro dítě s ADHD vs stupeň zkoušek vedoucích

- Tabulka č. 1** Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností pro ZP
- Tabulka č. 2** Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností pro SP
- Tabulka č. 3** Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností pro MP
- Tabulka č. 4** Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností pro TP
- Tabulka č. 5** Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností pro ADHD
- Tabulka č. 6** Spearmanův korelační koeficient a test nezávislosti pro ZP
- Tabulka č. 7** Spearmanův korelační koeficient a test nezávislosti pro SP
- Tabulka č. 8** Spearmanův korelační koeficient a test nezávislosti pro MP
- Tabulka č. 9** Spearmanův korelační koeficient a test nezávislosti pro TP
- Tabulka č. 10** Spearmanův korelační koeficient a test nezávislosti pro ADHD
- Tabulka č. 11** Wilcoxonův párový test: p-hodnota a tabulka četností pro ZP
- Tabulka č. 12** Wilcoxonův párový test: p-hodnota a tabulka četností pro SP
- Tabulka č. 13** Wilcoxonův párový test: p-hodnota a tabulka četností pro MP
- Tabulka č. 14** Wilcoxonův párový test: p-hodnota a tabulka četností pro TP
- Tabulka č. 15** Wilcoxonův párový test: p-hodnota a tabulka četností pro ADHD

14 Seznam zkratek

ADHD	porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou
CP-ISRA	Mezinárodní asociace pro sport a rekreaci osob s dětskou mozkovou obrnou
CTIF	Mezinárodní technický výbor pro prevenci a hašení požárů
ČR	Česká republika
dB	decibely
DJF	německé hasičské oddělení pro mládež
DMO	dětská mozková obrna
GDPR	ochrana osobních údajů
IQ	inteligenční kvocient
JSDHO	jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí
JSP	Juniorské požární oddělení Francie
MH	mladí hasiči
MKN 10	Mezinárodní klasifikace nemocí - 10 revize
MP	mentální postižení
OORM	Okresní odborná rada mládeže
PHP	přenosný hasicí přístroj
PO	požární ochrana
SDH	sbor dobrovolných hasičů
SH ČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
SP	sluchové postižení
TP	tělesné postižení
ZP	zrakové postižení
ZPV	Závod požárnické všestrannosti

Příloha č. 1 Strom života mladého hasiče

Němečková, 2015a, s. 8

Příloha č. 2 Dotazník

Milé kolegyně a milí kolegové,

jmenuji se Dagmar Steinbauerová a jsem vedoucí hasičského družstva SDH Lišov. Nyní studuji 3. ročník na Zdravotně sociální fakultě JU v Českých Budějovicích. Chtěla bych Vás tímto požádat o vyplnění krátkého dotazníku k mé bakalářské práci. Bakalářská práce se zabývá možnostmi zapojení dětí s postižením do požárního sportu a ochotou vedoucích pracovat s těmito dětmi. Dotazník je zcela anonymní a není možné dohledat, kdo a jaké informace do dotazníku uvedl. Dotazník a jeho výsledky budou sloužit pouze pro mou bakalářskou práci, která bude po jejím schválení univerzitou dostupná na stránkách ZSF JU.

Při vyplňování **zaškrtněte vždy jednu možnost**, pokud u otázky nebude uvedeno jinak. Prosím, než začnete dotazník vyplňovat, přečtěte si jej celý. Za vyplnění dotazníku Vám velice děkuji.

1. Pohlaví

- muž
- žena

2. Vaše vzdělání (ukončené případně probíhající)

- základní
- středoškolské – výuční list
- středoškolské – maturita
- vysokoškolské – Bc.
- vysokoškolské – Mgr.
- vysokoškolské – Ing.
- Jiné

3. Váš věk.....

4. Máte platné zkoušky vedoucího SH ČMS?

- ano – III. stupeň instruktor, vedoucí
- ano – II. stupeň vedoucí
- ano – I. stupeň vedoucí
- ne, ale připravuji se na ně

5. Jak dlouho se věnujete práci s dětmi v SDH?

- méně než 4 roky
- 4–8 let
- 9–13 let
- 14–18 let
- 19 a více let

6. Máte zkušenosti (setkali jste se) s prací s dítětem s postižením za Vašeho působení v SDH? (lze zaškrtnout více odpovědí)

- Ano, se zrakově postiženým dítětem
- Ano, se sluchově postiženým dítětem
- Ano, s mentálně postiženým dítětem
- Ano, s tělesně postiženým dítětem
- Ano, s dítětem s ADHD (porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou)
- Ne, s žádným dítětem s postižením jsem se nesetkal/a

7. Věděli byste jak s dítětem s postižením pracovat? (vyplňte jednu odpověď u všech písmen – a, b, c, d, e)

a, dítě se zrakovým postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

b, dítě se sluchovým postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

c, dítě s mentálním postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

d, dítě s tělesným postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

e, dítě s poruchou chování – ADHD (poruch. pozornosti s hyperaktivitou)

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

8. Pokud byste si nevěděli/a rady, jak pracovat s dítětem s postižením, byl/a byste ochotná si informace o daném postižení vyhledat (knihy, internet, školení, rada odborníka...)?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

9. Byl/a byste ochotný/á přijmout do svého kolektivu mladých hasičů dítě s postižením s tím, že by se aktivně účastnilo závodů? (vyplňte jednu odpověď u všech písmen – a, b, c, d, e)

a, dítě se zrakovým postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

b, dítě se sluchovým postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

c, dítě s mentálním postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

d, dítě s tělesným postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

e, dítě s poruchou chování – ADHD (poruch. pozornosti s hyperaktivitou)

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

10. Byl/a byste ochotný/á upravit materiál, pomůcky a prostředí pro trénování a závodění dítěte s postižením?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

11. Byl/a byste ochotný/á přijmout do svého kolektivu mladých hasičů dítě s postižením s tím, že by nezávodilo, avšak jinak by se účastnilo všech ostatních aktivit – výlety, besedy, tábory, soutěž PO očima dětí, odznaky odbornosti, brigády... (plnění okruhů celoroční činnosti)? (vyplňte jednu odpověď u všech písmen – a, b, c, d, e)

a, dítě se zrakovým postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

b, dítě se sluchovým postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

c, dítě s mentálním postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

d, dítě s tělesným postižením

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

e, dítě s poruchou chování – ADHD (poruch. pozornosti s hyperaktivitou)

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

Příloha č. 3 Fotografie požárních disciplín

Závod požárnícké všestrannosti – stanoviště 1. pomoci

Vlastní zdroj, 2017

Požární útok – příprava základny

Štafeta 4 x 60 1. úsek – kladina

Vlastní zdroj, 2018

Požární útok CTIF – probíhání tunelem

Vlastní zdroj, 2018

Štafeta CTIF 7. úsek – přenášení PHP

Vlastní zdroj, 2018

Štafeta požárních dvojic – překládání a motání hadice

Vlastní zdroj, 2018

Příloha č. 4 Příhláška a evidenční karta SH ČMS + GDPR

Příhláška a evidenční karta člena SH ČMS - mladý hasič	
Člen SH ČMS - Sboru _____	_____ Evidenční číslo
Jméno, příjmení _____	
Rodné číslo _____	
Adresa bydliště _____	
_____ PSČ _____	
E-mail: _____	Tel.: _____
Prohlašuji, že jsem se seznámil s cílem SH ČMS a se Stanovami SH ČMS a že povinnosti vyplývající z členství v této organizaci budu řádně plnit. Beru na vědomí informaci se zpracováním osobních údajů člena SH ČMS.	
Přijat za člena dne: _____	
	_____ Razítko a podpis starosty sboru
Jméno a příjmení zákonného zástupce: _____	
Datum narození _____	Tel.: _____
Dne: _____	
	Podpis: _____

SH ČMS, © 2020

Informace o zpracování osobních údajů člena SH ČMS

1. Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jen SH ČMS), se sídlem Římská 2135/45, Vinohrady, 120 00 Praha, IČ: 00442739, zapsané ve spolkovém rejstříku vedeném u městského soudu v Praze, spisová značka: L2096 (dále jen „Správce“), ve smyslu Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/679 o ochraně fyzických osob zpracovává tyto osobní údaje v rozsahu nezbytném k naplnění účelu členství v SH ČMS:

- jméno a příjmení
- rodné číslo
- datum narození
- bydliště
- e-mail
- telefonní číslo
- fotografie určená pro průkaz člena

2. Jméno, příjmení, rodné číslo, datum narození, bydliště, e-mail, telefonní číslo a fotografie zpracovává za účelem evidence členů (jejich odborností, funkcí, ocenění, úhrady členských příspěvků, dobrovolné činnosti, sportu), tisku členských průkazů, úrazového pojištění a pro účely dotační politiky ministerstev a krajských úřadů, jejich účasti na činnosti SH ČMS.

3. Osobní údaje Správce zpracovává pouze v nezbytném rozsahu a po dobu nezbytně nutnou v souladu s účelem, pro který byly poskytnuty.

4. Zpracování osobních údajů je prováděno Správcem, osobní údaje však pro Správce mohou zpracovávat i tito zpracovatelé:

- SH ČMS - Sbor dobrovolných hasičů
- SH ČMS - Okresní sdružení hasičů
- SH ČMS - Krajské sdružení hasičů
- Správce evidenčního programu SH ČMS (www.evidencesdh.cz)
- Případně další poskytovatelé zpracovatelských softwarů, služeb a aplikací.

5. Podle nařízení GDPR k ochraně osobních údajů má člen SH ČMS právo:

- vzít souhlas se zpracováním osobních údajů kdykoliv zpět,
- požadovat po Správci informaci, jaké vaše osobní údaje zpracováváme,
- požadovat po Správci vysvětlení ohledně zpracování osobních údajů,
- vyžádat si u Správce přístup k těmto údajům a tyto údaje nechat aktualizovat nebo opravit,
- požadovat po Správci výmaz těchto osobních údajů,
- v případě pochybností o dodržování povinností souvisejících se zpracováním osobních údajů obrátit se na Správce nebo na Úřad pro ochranu osobních údajů.